

האישה כפי שמוזכרת בקוראן

מאת

יחיא עבד-אללה אל-מועלמי

בית אל-מועלמי לתפוצות

ריאד 1988 לספירה (1408 להיג'רה)

בשם אלוהים הרחמן והרחום

”הו האנשים, אנו בראנו אתכם מזכר ונקבה ועשינו אתכם לאומות ושבטים למען תכירו אדם את רעהו. אולם הנכבד ביותר ביניכם אצל אלוהים, הוא הירא אלוהים ביותר, כי אכן אלוהים היודע והבקי” (הקוראן,

סורת אלחוג'ראת, 13)

5	הקדשה
6	מבוא
7	פרק ראשון – האישה בתקופה הטרום האסלאמית
10	פרק שני – האישה כפי שהוזכרה בקוראן
10	האישה כבת אנוש
10	האישה כתינוק
11	האישה כצעירה
12	האישה כאישה
13	נשים האסורות על הגברים
14	ההתייחדות (יחסי מין)
15	החסדים בהתייחדות
16	הסכסוכים בין בני הזוג
17	הגירושין
17	מספר הפעמים שמותר לגבר להכריז על גירושין
18	תקופת ההמתנה
21	תקופת ההמתנה של מי שבעלה נפטר
22	ההפרדות
22	השבועה
23	המתייחס לאשתו כאל אמו
23	הטוהר
24	האישה המוגנת והטהורה
25	הוצאת דיבה על שים נשואות
26	הקללה
26	הזנות
27	הסתרת הבושות
28	האישה האם
31	פרק שלישי – זכויות האישה
31	מבט היסטורי
32	זכויות האישה באסלאם
33	זכות האישה בירושה
35	זכות האישה להגנה
37	פרק רביעי – האחריות מוטלת על האישה
38	האחריות המוטלת על האישה באופן כללי
39	פרק חמישי – נשים שהוזכרו בקוראן

הקדשה

בשם אלוהים הרחמן הרחום

מוקדש לאחותי הגברת המחנכת, עאישה בת עבד-אללה, בנו של עבד א-רחים אלמועלמי. ולרעייתי הטובה והיקרה, מועדיה בתו של עבד-אללה בן האדי. ולבתי המורה האהובה, אמאל בתו של יחיא אלמועלמי.

ולכל הצעירות והנשים, סעודיות, ערביות, ומוסלמיות.

לכולן מקדיש אני ספר זה, "האישה כפי שנזכרת בקוראן".

אבקש שתקבלו את ספרי במשוא פנים, ושימצא את מקומו בספריה האסלאמית.

בהצלחה ובעזרת השם.

יחיא עבד-אללה אלמועלמי.

מבוא

ברוך אתה אלוהי העולם ושלו על הנעלה באנושות ובשליחים, מוחמד, ועל כל חבריו. נפגשתי באחת המועצות עם כבוד הנסיך, הסופר המשכיל, סעוד בן סלמאן בן מוחמד ממשפחת סעוד, ושוחחנו על מעמדה של האישה כפי שהזכירו וכתבו הסופרים והמשוררים. כבודו יחל שתימצא אנציקלופדיה שתכלול מה שנאמר על האישה. החלטתי לקחת עלי את המשימה ונעזרתי במה שנאמר בקוראן על האישה, בספרי כתבתי על מצבה ומעמדה של האישה בתקופת טרום האסלאם ולאחרי האסלאם. על ילדות האישה, צעירותה וזקנתה. ועל הזוגיות שלה והזוגיות של הנשים של הנביאים. כפי שבאו לידי ביטוי בקוראן, התייחסתי במיוחד לנשים ששמותיהן הוזכרו בקוראן. אני אקבל כתודה כל ההערות של קורא, באשר שכתבתי. מאחה לעצמי שספרי יביא תועלת לכל הקוראים. תודתי לנסיך המכובד סעוד בן סלמאן בן מוחמד ממשפחת סעוד.

יחיא עבד-אללה אלמועלמי.

פרק ראשון – האישה בתקופה הטרומ האסלאמית

הוכח שהערבים לפני בוא האסלאם לא אהבו במיוחד שהנשים שלהם ילדו נקבות, הם שנאו את המעמד על כך דברי אלוהים "וכאשר מבשרים לאחד מהם על נקבה, פניו נעשו עגומות והוא רותח מזעם ומסתתר מן האנשים מרוב רוע הבשורה שקיבל, ומהרהר, האם יחזיק מעמד על ההשפלה? או שיקבור אותה בעפר? כמה אכזר שיפוטם"¹.

חלק מהערבים, כשהייתה מגיעה אליהם הבשורה שתיוולד להם נקבה, היו כועסים ופניהם נהיו שחורות, היו מבוששים ורגשי נחיתות שולטים בהם, חשבו או להרוג את הילוד הנקבה החפה מכל פשע, או שיקברו אותה בעוד היא חייה או שיגדלו אותה בחוסר רצון. אלוהים בספרו הקוראן מבהיר לכולם שהוא זה שמחליט אם היילוד יהיה זכר או נקבה, הוא המחליט אם אישה עקרה יכולה ללדת, לא האבא ולא האימא מחליטים על זהות היילוד, והם אינם אחראים לזהות היילוד.

אלוהים אמר "לאלוהים מלכות השמיים והארץ, הוא בורא את מי שהוא רוצה, ומעניק בנות למי שהוא רוצה, ומעניק בנים למי שהוא רוצה, או ייתן להם משני המינים, בנים ובנות, ויעקר את אשר ירצה, כי הוא יודע הכול ויכול הכול"².

¹ סורת א-נחל 58-59ק

² סורת אל-שורא 49-50

חלק מהערכים נהגו לקבור את בנוותיהם בעודן בחיים מרוב בושה. אלוהים, הזהיר אנשים אלה שיבואו על עונשם ביום הדין, והבת נשאלת על סיבות קבורתה, לא תהיה לדי תשובה משום שהיא לא חטאה.

אלוהים אומר, "וכאשר הילדה שנקברה בעוד בחיים תישאל, בעבוד איזה חטא היא נרצחה?"³.

המורה סיד קוטוב מתאר בספרו, בצל הקוראן, איך הילדה נקברת בעודה בחיים. הילדה נקברת בצורה אכזרית, הילדה בהגיעה לגיל שש אביה לוקח אותה בתואנה שיטיב עמה, לוקח אותה למדבר, מגיע לכאר ודוחף אותה לתוכו ומכסה אותה בעפר.

האימא, בהיותה במחזור, אם תדע שהילוד הוא בת, הייתה משליכה את ילודה לכאר, ואם הילוד הוא זכר הייתה לוקחת אותו לחיקה, ישנם אנשים אחרים שלא קברו את בנוותיהם, הם שלחו אותן בגיל צעיר לרעות צאן במדבר. אשתו של הבעל נהגה לקחת את הירושה של ילדי הבעל, גם אם ידי הבעל נחשבים לילדיה.

אלוהים אומר "אל לכם להתחתן עם הנשים אשר התחתנו עמן, אבותיכם, חוץ ממה שכבר קרה מקודם כי זה מעשה תועבה, ומנהג מביש"⁴.

ישנם ערבים שהכריחו את המשרתות שלהם לעסוק בזנות, וייקחו כספים תמורת שירותן, אלוהים בספרו אסר זאת גם אם המשרתת נאלצה לעסוק בזנות, או שעסקה בכך מתוך בחירה.

אלוהים אמר "ואלה מכם אשר אין להם כל אמצעי להינשא, עליהם לכבוש את יצרה עד שיעניק להם אלוהים בחסדו אמצעים. העבדים אשר בבעלותכם, אם ירצו לשחרר את עצמם כתבו להם את תנאי השחרור, אם יודעים אתם כי הם ישרים והענקנו להם מרכוש אלוהים אשר העניק לכם. אל תכפו על אמתכם את הזנות, אם ירצו להישאר צנועות, בבקשכם להפיק את רווח העולם הזה, אך אם הן הוכרחו לזנות אלוהים יסלח להן כי הוא הסולח והרחום"⁵.

ישנם ערבים שנתנו את נשותיכם לבנם שלהם, ולקרובים בתור ירושה, ולהם הייתה החבירה בין להתחתן איתן או לשחרר אותן תמורת כופר מכספם.

אלוהים אומר:

³ סורת אל-תכוור 8-9

⁴ סורת א-ניסא 22

⁵ סורת א-נור 33

“הו אלה אשר האמינו, אסור לכם לרשת נשים נגד רצונן, ואל לכם למנוע בעדן מלהינשא, וכך ליטול מהן חלק, מאשר נתתם להם פרט למקרה של זנות שהוכחה חיו עמן כדין ואם תסלדו מהן, יתכן כי אתם סולדים, מדבר אשר אלוהים עשה כפתח לשפע של טוב”⁶

בפסוק בקוראן היה איסור בדבר היחס לנשים, כמו לסרב מלהתגרש איתן אלא תמורת כופר, ועל כך נדבר בהמשך. כך היה מצב של הנשים בתקופת שרוב האסלאם עד שהשמש האירה את אור האסלאם באי ערב. וכשהאסלאם, הגיע וספרו של אלוהים ירד מהשמיים זכתה האישה במעמדה המכובד באשר לזכויות שלה ולחובות שלה.

⁶ סורת אלנסא 19

האישה כבת אנוש

אלוהים נתן כבוד לבן אנוש באשר הוא אין הבדל בין זכר לנקבה. אלוהים אומר "וכבר כיבדנו בני אדם ונשאנו אותם על פני היבשה והים ופרנסנו אותם בכל טוב ורוממנו אותם מאוד על רבים מן היצורים אשר בראנו"⁷. הכבוד שנותן אלוהים לבני אדם מתגלם בכך שאלוהים נתן להם את היכולת לדבר וללמוד להיות אנשים ישרים. ולשלוט באונניות ובמטוסים ובטילים שתהיה הם פרנסה שמגיעה מתחת האדמה ומרומי השמיים וגשם שיורד מהשמיים חסדים שנתן לאנושות זכרים ונקבות. לבני אדם מתכוון אלוהים לזוג, זכר ונקבה, כמו שמש וירח ושני העומרים, אבו בכר ועומר כולם נהנים מחסדיו וכך כל זכר ונקבה, המאמינים יזכו בגן עדן. אלוהים אמר "אלא עובדי אלוהים נאמנים, להם תוענק פרנסה בשפע. ופירות והם אכן יחיו כבוד בגני עדן העליונים. וינוחו על ספרות זה לצד זה. ויגישו להם גביעים המלאים במשקה ממעיין, משקה לבן ותענוג לשותים. אשר לא יערפל את חושיהם ולא יגרום להם לשכרות"⁸ ועוד אמר אלוהים "כל אלה בגנים מכובדים"⁹. כי יש לאדם תכונות של יראה בעת פחד ותכונה רעה שהוא מונע מחסדים שיגיעו לבני אדם. ויש כאלה שיש בהם אמונה מתפללים ונותנים מכספם לאחרים ומאמינים ביום הדין, שומרים על כבוד האישה מבטיחים ומקיימים ואומרים את האמת, כל אלה הן תכונות של הזכר והנקבה, וכך אלוהים. "ריבונם נענה להם: אני לא אבטל את עמלו של אף אחד, זכר או נקבה משום שכולם מאותה שושלת. אלה אשר היגרו וגורשו מבתיהם ונפגעו בגללי, ונלחמו ונפלו במערה, אכפר להם על חטאיהם, ואכניסם אל גני עדן אשר נהרות זורים מתחתיהם, כגמול המגיע להם מאלוהים, כי גמול הטוב ביותר שמור אצל אלוהים"¹⁰. ועוד אומר אלוהים "הוי האנשים אנו בראנו אתכם מזכר ונקבה ועשינו אתכם לאומות ושבטים למען תכירו אדם את רעהו. אולם הנכבד ביותר ביניכם אצל אלוהים, הוא ירא אלוהים ביותר, כי אכן אלוהים היודע והבקי"¹¹.

האישה כתינוק

⁷ אל-אסרא 70

⁸ סורת א-צפאת 47-40

⁹ סורת אל-מעארג' 35

¹⁰ סורה 3 פסוק 195

¹¹ סורת חוג'ראת 13

תינוק בשפת הערבים הוא כל דבר קטן, וכך גם הזכר והנקבה הקטנים נקראים תינוקות, אלה שיצאו מבטני אימם הם תינוקות. אלוהים אומר "הוי האנשים יראו מריבונכם כי רעידת השעה היא דבר אדיר. ביום ההוא תיבהל כל אם מניקה אשר הניקה, וכל אישה הרה תפיל את עובריה, ותראה את האנשים שיכורים, אך אינם שיכורים, אבל העונש של אלוהים קשה", "הוי האנשים, אם יש לכם ספקות בדבר תחיית המתים, הרי אנו בראנו מעפר, אחר כך מטיפה אחר כך דם מעובה, אחר כך מחתכת בשר, בין אם מגורמת ובין אם לא, כדי להבהיר לכם. נשאיר ברחם את מה שנרצה עד למועד קבוע, אחר כך אנו מוצאים אתכם תינוקות, ואתם גדלים ומתבגרים וחיים עד המוות, ולק מגיע לגיל האומלל, אשר בו לא יכיר עוד את אשר הכיר לפני כן ואתה רואה את האדמה לנוע ולגדול ותצמיח מכל סוג מלבב"¹². ועוד אומר אלוהים "הוא אשר ברא אתכם מעפר ואחר כך מטיפה, ואחר כך מדם מעובה, אחר כך יוציא אתכם עוללים ואז תגיעו לבגרות, ואחר כך תזדקנו, אך מכם אשר ימות לפי כן ותגיעו לאן שנקבע לכם, למען תתבוננו היטב"¹³. כמו כן, אסור להינשא לנשים נשואות חוץ מהנשואות שנלקחו בשבי. ועוד אומר אלוהים "הוי אלה אשר האמינו, על משרתיכם וילדיכם שלא בגרו לבקש רשות להיכנס בשלוש עתים כל יום, לני תפילת השחר, בשעת הצהריים בהסירכם את בגדיכם לשעת המנוחה, ולאחר תפילתה הלילה. אלה שלוש הזדמנויות עבורכם פרטיות. אך אין בז חטא אם ייכנסו אליכם בלי בקשת רשות, בשעות אחרות. כך יבהיר אלוהים את אותותיו היודע כל והחכם"¹⁴. כך היא חובה על כל מי שבגרו לבקש רשות להיכנס בעיתים שהוזכרו ובעיתים שלא הוזכרו.

האישה כצעירה

כשהילד והילדה מגיעים לגיל הבגרות הם נמשכים אחד לשני והם ממלאים את הארץ בחיים עד שאלוהים ירש את הארץ וכל מה שעליה. בקוראן מזכירים את המשיכה בין שני המינים, כך המשיכה של האדם לכסף ולבנים ולכל תענוגות החיים. אלוהים אומר "קושטה לאנשים אהבת התאוה לנשים ובנים ומצבורי זהב וכסף וסוסים אצילים והמקנה והאדמה הזרועה כל זה תענוג זמני של חיי העולם הזה ואצל אלוהים החזרה הטובה"¹⁵. אלוהים אמר על כל מי מקורביה של הבחורה למנוע ממנה להתחתן עם מישהו אחר גם אם הוא בעצמו אינו חפץ בה, אלא אם כן יקבל תמורת הסכמתו כספים או שיקבל חלק מהמוהר שלה. זה היה הנוהג בתקופת טרום האסלאם, בא האסלאם וביטל את הנוהג. אלוהים אומר "הוי אלה אשר האמינו!

¹² סורת אל-חג' 5.

¹³ סורת ע'אפר 67.

¹⁴ סורת א-נור 58

¹⁵ סורה 3 פסוק 14

אסור לכם לרשת נשים נגד רצונן ואל לכם למנוע בעדן מלהינשא וכך ליטול מהן חלק מאשר נתתם להן, פרט למקרה של זנות שוכחה חיו עמן כדין, ואם תסלדו מהן, יתכן כי אתם סולדים מדבר אשר אלוהים עשה כפתח לשפע של טוב¹⁶.

האישה כאישה

החתונה היא אחד מחוקי אלוהים שהוריד על האדם, כך שמכל מה שאלוהים ברא יש זוג, וגם מהחיות והפירות. אלוהים אמר "ואת כל הדברים בראנו כזוגות, למען תזכרו"¹⁷, "והוא זה אשר ברא את הזוגות כולם ועשה לכם מן האניות והבהמות אשר תרכבו עליהם"¹⁸, "ובהם זוג מכל פרי"¹⁹, "אשר עשה לכם את הארץ שמכן, וסלל לכם שבילים על פניה והוריד מן השמיים מים. הוצאנו ממנה זוגות צמחים שונים"²⁰, הוא ברא אתכם מנפש אחת ואחר כך ברא ממנה את בן זוגה והוריד לכם מקנה, שמונה זוגות, הוא בורא אתכם בבטן אימהותיכם, שלב אחרי שלב, בשלוש חשכות, זה הוא אלוהים, ריבונכם, ולו המלכות ואין אלוה זולתו. אם כן מדוע אתם סוטים מדרך הישר"²¹, "בורא השמיים והארץ, הוא עשה לכם מנפשותיכם זוגות, וגם את המקנה ברא בזוגות, וכך הוא מרבה את ברואיו, אין דבר שיכול להשתוות לו והוא השומע והרואה"²², "הוא אשר ברא אתכם מנפש אחת וממנה עשה לו בת זוג לשכון אליה, וכאשר התערבב איתה, היא נכנסה להריון והמשיכה בו בקלות אך כאשר הריונה נעשה כבד יותר, התפללו אל אלוהים, ריבונכם ואמרו "אם תיתן לנו בן שלם ובריא אכן נהיה מהמודים"²³, "הוא ברא אתכם מנפש אחת, ואחר כך ברא ממנה את בן זוגה"²⁴, "ואתה רואה את האדמה בלי סימן חיים, אך כשנוריד עליה מים תתחיל לנוע ולגדול ותצמיח מכל סוג"²⁵, "האם אינם צופים באדמה, כמה הצמחנו בה מכל זוג של מין מפואר"²⁶, "והוא ברא את השמיים בלי עמודים אשר נראים לעין, וקבע בארץ הרים יציבים ונטועים בחזקה, כדי שהיא לא תנוע תחתכם, ושם על פניה יורים מכל סוג, והורדנו מים מהשמיים והצמחנו על פני האדמה את כל סוגי

¹⁶ סורת א-ניסא 19

¹⁷ סורת א-ד'אריאת.

¹⁸ סורת א-זוכרוף 12

¹⁹ סורה 55 פסוק 52

²⁰ סורת טא.הא 53

²¹ סורת א-זומר 6

²² סורת א-שורא 11

²³ סורת אל-אעראף 189

²⁴ סורת א-זומר 6

²⁵ סורת אל-חג' 5

²⁶ סורת א-שוערא 7

הצמחים המשובחים²⁷, "קדוש הוא אשר ברא את הכל בזוגות, ואת מה שמצמיחה האדמה, ואותם בעצמם, ודברים שהם אפילו אינם מכירים"²⁸. אלוהים ברא את האדם אבי האנושות והעניק לו אישה, את אם האנושות, חווה, בכדי שיחיו חיי שלוה. "הוי האנשים, יראו את ריבונכם אשר ברא אתכם מנפש אחת שממנה ברא את בת זוגה ומשניהם הפיץ אנשים רבים ונשים רבות, ויראו את אלוהים, אשר בשמו תתייחסו זה לזה, ושמרו על חובתכם לקרובי משפחה, כי אלוהים משגי עליכם"²⁹. אלוהים שיכן את אדם ואשתו חווה בגן עדן, בכדי שייהנו ממנעמיה, הזהיר אותם מהשטן ושאל יקשיבו לעצותיו. "הוי אדם, אכן זה אויב לך ולאשתך, היזהרו שלא יוציאכם מגן עדן, אחרת תהיו אומללים"³⁰. וכך אלוהים ברא לכל אדם בת זוג שתתגורר איתו ותחלוק איתו את החיים בטו וברע, וכך האנושות נשמרה והחיים נמשכו. "אלוהים יצר לכם מעצמכם זוגות, ועשה מהזוגות שלכם ילדים ונכדים, והוא פרנס אתכם מכל טוב, האם בהל יאמינו ובחסדי אלוהים יכפרו?³¹ "וחלק מאותותיו זה שהוא ברא לכם מנפשותיכם זוגות, כדי שתחיו איתם והוא קבע ביניכם רגשות של חמלה ורחמים, אכן אלה אותות לאנשים חכמים"³². החתונה היא מצוות אלוהים והם אמצעי חוקי על פי דיני האסלאם, כך אנשים מתרבים האסלאם שמר על הארגון הנכון של הזוגיות וכך כבוד האישה נשמר.

נשים האסורות על הגברים

בכדי לשמור על מבנה משפחה יציב הקוראן אסר על חתונה בין קרוב משפחה הקרובים ביותר. הוגי דעות חקרו ת הנושא והגיעו למסקנה שהילדים שייוולדו לקרובי משפחה יהיו חלשים בגופם ובשכלם. כדי בכדי לשמור על יחסים טובים בין בני המשפחה הענפה כי במשפחה של גבר ואישה ישנם סכסוכים שמובילים לגירושים ולאויבות בין האישה ובעלה, גם אסור להתחתן עם אימא או אחות או בת. אם האסלאם לא היה אוסר חתונה בין קרובים, כולם היו מתערבבים זה בזה, אחד בשני, כי קיים מצב שבחורה מתייחסת לגבר ממשפחתה כאל אח שלה או בן וכך נוצרות הבעיות. אסור להתחתן עם אישה הנשואה לאחר, על כך אמר אלוהים "מי שאין לו יכולת כלכלית להתחתן עם המאמינות בנות החורין, אז הוא יכול להתחתן עם המאמינות אשר לכם. אלוהים יודע טוב מי מאמין, המאמינים הם כמו שייכים אחד לשני,

²⁷ סורת לוקמאן 10

²⁸ סורת יא.סין 36

²⁹ סורת א-ניסא 1

³⁰ סורת ט.ה 117

³¹ סורת א-נחל 72

³² סורת א-רום 21

עליכם להתחתן עמן ברשות משפחותיהן ושלמו להן את המוהר המגיע להן המקובל ובתוקף קידושי נישואין ולא לשם זנות. אולם אם תזנה, יחול עליה רק מחצית שחל על אישה אשר נישאה כאשר הייתה בת חורין. זו היא הדרך היאה לכל אחד מכם הפוחד שיצרו יגבר עליו. אך מוטב לכם שתשלטו ביצרכם, ואלוהים סולח רחום”³³.

ריבוי הנשים

הנוהג של ריבוי הנשים היה קיים טרום האסלאם אצל הערבים. כל אחד יכול היה להתחתן עם כמה נשים שהוא רוצה בלי מגבלות. האסלאם הגיע ועשה סדר בדברים, סדר שמביא תועלת לאנושות שלא יהיה ריבוי נשים למען תענוגות מיניים, נישואים מטרתם למצוא פתרון לבעיות חברתיות, פתרון מעשי. אלוהים אומר “ואם פוחדים אתם כי לא תוכלו לעשות צדק עם היתומות, התחתנו עם נשים המוצאות חן בעיניכם, לשתיים, לשלוש או לארבע, אך אם פוחדים אתם שלא תוכלו לנהוג בהן בצדק ובשוויון, התחתנו עם אחת או הסתפקו באלה אשר בבעלותכם, כך יקל עליכם שלא לקפח”³⁴. ריבוני הנשים מותר לפי מצבו של הגבר, ואם הוא עומד בתנאים ובדרישות רק הוא אינו זכות הניתנת לגבר שיתחתן עם מספר נשים בלי הגבלה. בקוראן מזכירים שבלתי אפשרי לעשות שוויון מלא בין הנשים. אלוהים אומר “לעולם לא תוכלו לעשות צדק בין נשותיכם, גם אם תשקדו לשם כך, ואולם אל תרחיק לכת בנטייתכם כדי שלא תשאירו את האחרת כתלויה, אם תשלימו ותחיו יראים, הן, אלוהים הוא הסלחן והרחום”³⁵.

ההתייחדות (יחסי מין)

הנישואים לא יהיו מושלמים בלי התעברות האישה, הגבר רשאי להתגרש מאשתו לפני התעברותה רק בתנאי שהגבר יפצה אותה בכסף או במלגה שתפצה אותה על אובדן ההנאה בנישואין. אלוהים אומר “לא יהיה עוון עליכם אם תגרשו נשים לפני שבאת אליהן, ולפני שקבעתם להן מוהר, אך תנו להן פיצוי כמקובל, העשיר כפי יכולתו, והעני כפי יכולתו, כי זוהי חובת כל המיטיבים”³⁶. גם אסור להינשא עם בתה של אישה אחרת כל עוד הגבר בא במגע עם אותה אישה, ושכב איתה. כל עוד הוא לא עשה זאת מותר לו

³³ סורת א-ניס 25

³⁴ סורת א-ניסא 3.

³⁵ סורת א-ניסא 129

³⁶ סורת אל-בקרה 236.

להתחתן עם בתה. אלוהים אומר "אסורות עליכם לנישואין, אימהותיכם ובנותיכם ואחיותיכם, ודורותיכם מצד אמכם ובנות האח ובנות האחות, ואלה אשר הניקו אתכם, ואלה שינקו אתכם מאותה אישה, ואימהות נשיכם, ובנותיכם החורגות מנשים שאתם ביחס אישות עמן, ואם אינכם ביחסי אישות עמן אין חטא עלכם להתחתן עמן, ונשות בניכם וצאי חלציכם, ואל תתחתנו עם שתי אחיות יחדיו, אל אם כן זה כבר נעשה, אלוהים הסלחן והרחום"³⁷. אסורה גם אמה של האישה, גם אם הבעל לא במגע מיני עם האישה. ואם הבעל והאישה נפרדו פני שבא במגע מיני, והסיבה לכך הייתה הגבר, חייב הוא לפצות אותה בחצי המוהר, ואם האישה היא הסיבה, לא חייב לפצות אותה בכלום. אלוהים אומר "אם תגרשו אותם לפני שבאתם אליה, אך לאחר שקבעתם להן מוהר, שלמו להן מחצית מאשר קבעתם להן, אלא אם יוותרו על המגיע להן, או יוותר הממונה על ענייני האישה, ואם תוותרו תהיו קרובים יותר ליראת אלוהים, ואל תשכחו לגלות נדיבות ביניכם, כי אלוהים רואה כל מעשיכם"³⁸. האסלאם הוא דת של רחמים וצדק, אסור לקחת מאשיה מתנות שהיא קיבלה מבעלה או מגורמים אחרים בזמן גירושין. אלוהים אמר "אם תרצו להתחתן עם אישה אחרת במקום האישה שאתם נשואים, וכבר נתתם לראשונה קינטאר, אל לכם להשיב חלק ממנו, תרצו לקחתו על ידי עלילות והאשמות שקריות? כי איך תיקחוהו לאחר יחסי אישות שקיימתם ביניכם, ולאחר ברית הנישואין?"³⁹. בפסוק הראשון נאמר שאסור לבעל לקחת מאישה, בעת גירושיה, כל מה שהיא קיבלה במהלך נישואיה, גם אם היא קיבלה רכוש וכסף רב. כך גם בפסוק השני שיש לתת לה את כל המוהר, אם היא בטוב ליבה תרצה לתת לגרושה חלק מכספה, זה עניינה.

החסדים בהתייחדות

הנישואין צריכים להיות מושתתים על חיבה ומתן חסדם בין הגבר והאישה, יהיו שותפים בצרות ובשמחות ובסודות, גם אם מתגלעים סכסוכים שמטליים צל על חיי הזוגיות, כי אחרת הדברים יכולים להוביל לגירושין. אלוהים אומר "אפשר לגרש אותה אישה פעמיים, אך בפעם השלישי יחלט סופית אם להחזיק באישה זו בחסד או לשלחה סופית בכבוד. בגירושין סופיים אסור לבעל לבקש איזה שהוא דבר ממה שניתן לה, אם כן יחששו השניים כי לא יוכלו לעמוד בגבולות אשר ציווה אלוהים. ואם חששתם שלא יוכלו השניים לעמוד בגבולות אשר ציווה אלוהים, לא יהיה על שניהם עוון אם תפדה האישה את עצמה מהנישואים על ידי השבת חלק ממה שניתן לה. אלה הגבולות שציווה אלוהים, ואל לכם לעברו את הגבולות כי כל העוברים על גבולות אלוהים, הם המקפחים"⁴⁰, וכאשר הם עומדות להשלים את פרק הזמן הזה, עליכם להחליט אם להחזיק בהן בצורה מכובדת או להתגרש בצורה מכובדת, והביאו שני אנשים ישרים שיהיו עדי, והעידו עדות צדק בפני אלוהים. אלה הן ההוראות לכל מי שמאמין באלוהים, וביום האחרון. כל הירא את אלוהים, אלוהים ייצור לו דרך מוצא.

³⁷ סורת א-ניסא 23

³⁸ סורת אל-בקרה 237

³⁹ סורת א-ניסא 20-21

⁴⁰ סורת אלבקרה 229

בחיי הנישואין מתגלעים סכסוכים בין הבעל ואישה, מסיבה זו או אחרת, אין חיי נישואין הנעדרים מסכסוכים כמו חיי הנישואין של הביא, שנשותיו הן אימהות המאמינים, הן מושלמות שאהבו את הנביא ללא גבולות, כיבדו אותו ועשו כדבריו, רק שיהיה מרוצה. בקוראן מוזכרים דברים המראים שהיו סכסוכים בחיי הנישואין של הנביא כי הוא נשותיו בני אנוש גם אם אלוהים נתן לו כבוד רב ובחר בו כנביא. אם בבית הנביא נתגלעו סכסוכים, מה יגידו בני האנוש הרגילים בחיי הנישואין המושתתים על שמירת הסודות בין בני הזוג, ואין לגלותן לילדים ולקרובים. חובה על כל אחד מבני הזוג לעשות מעשה בכדי שישים קץ לסכסוכים, ושחייה יזרמו כאילו לא קרה דבר. אם הסכסוכים עולים דרגה ומאיימים על חיי הנישואין, והאישה לא ממלאת את חובתה כלפי בעלה, ישנם קוראן פתרונות לכך. הבעל חייב לבוא בעצות אל אשתו ואם לא תקבל את עצותיו הוא יתרחק ממנה ולא יתייחס איתה, אולי בכך תשתוקק האישה לבעלה ותשמור על מסגרת הנישואין. אלוהים אמר "הגברים הם השומרים על הנשים בהכוונתן ובדאגה לצרכיהן. מפני שאלוהים העדיף אחדים על אחרים. וכי הם תורמים מרכושם לפרסתן. אכן, הישרות הן הדוקות השומרות על הנסתר כדרך שישמור אלוהים, אך את אלה אשר אתם פוחדים שתמרודנה, הטיפו להן מוסר והימנעו מביאה אליהן במגע, והכו אותן קלות, ואם תשמעה בקולכם, אל תמשיכו ללחוץ עליהן, ואלוהים הוא נעלה האדיר".⁴¹ וכפי שהבעל חיי ליעץ לאשתו ולרצות אותה, כך האישה בראותה שהוא כועס חייבת לרצות אותו במילים ובהתנהגות טובים ולשלוח אחד מקרוביה שיעשה שלום ביניהם. אלוהים אמר "ואם חששה אישה כי בעלה סולד ממנה, או מתכוון לעזוב אותה, אין כל אשמה על שניהם אם יגיעו להסכמה ביניהם כי ההסכמה טובה יותר, אך הנפשות נוטות לקמצנות. אולם אם תעשו את הטוב ותהיו יראים את אלוהים, הן, אלוהים בקי במעשיכם".⁴² וגם אם לא ימצא פתרון לסכסוכים, עוברים לשלב שני והוא לקרוא לאנשים מבני המשפחה והקרובים לשפוט בעננים, ולהראות לכולם, את האמת ואת הטעות, ושני בני הזוג יסלחו אחד לשני וחיי הזוגיות יחזרו למסלולם. אלוהים אומר "ואם תפחדו לפילוג בין השניים, שלחו בורר ממשפחתו ובורר ממשפחתה, ואם ירצו שניהם להתפייס, יביא אלוהים להסכם ביניהם, ואלוהים הוא היודע והבקי".⁴³ אם הבעל והאישה חפצים בהמשך חיי הנישואין, הבוררים ימצאו דרך לכך, רק אם שניהם או אחד הם מתעקש להיפרד, מגיעים למוצא האחרון

⁴¹ סורת א-נסא 34

⁴² סורת א-ניסא 128

⁴³ סורת א-ניסא 35

אם לא יהיה מנוס, הפתרון הוא הגירושין. הגירושין מושתתים על מוסר ויש בהם תנאים. יש למצות כל אפשרות, להמשיך בחיי הזוגיות. הבעל לא מתגרש מאשתו אלא בתום המחזור שלה, ואין להתגרש מהאישה בהריון. הגבר יכריז על גירושין מאשת פעם אחת, ויכריז על מועד הגירושין, ויש לנהגו כפי שהנביא אומר ולא סתם לזרוק מילים. אם הגבר יעמוד בתנאים שהזכרנו, הגירושין ימומשו. אלוהים אמר "הוי, הנביא! אם תגרשו את הנשים, אז גרשו אותן בזמן שהן סחורות ונקיות, וחשבו את הימים. ויראו מאלוהים ריבונכם. אל תוציאו את הנשים מהבית (בפרק הזמן הזה), וגם הן בעצמן אינן צריכות לעזוב אלא אם הן ביצעו חטא חמור. אלה הם החוקים שקבע אלוהים. מי שעובר על החוקים של אלוהים, גורם לעצמו עוול. אין לדעת, אולי לאחר מכן אלוהים יחולל דבר חדש. וכאשר הן עומדות להשלים את פרק הזמן הזה, עליכם להחליט אם להחזיק בהן בצורה מכובדת או להתגרש מהן בצורה מכובדת, והביאו שני אנשים ישרים שיהיו עדים, והעידו עדות צדק בפני אלוהים. אלה הן ההוראות לכל מי שמאמין באלוהים וביום האחרון. כל הירא את אלוהים, אלוהים ייצור לו דרך מוצא. ויספק לו פרנסה בדרכים בלתי צפויות. כל מי שנשען על אלוהים, הוא מספיק לו, אכן אלוהים ייתן לו את כל מבוקשו, ולכל דבר אלוהים כבר קבע מידה"⁴⁴. מי שאחראי על הליך הגירושין הוא שופט מוסלמי או חכם דת, שינסו לחפש פתרונות אחרים בטרם יכריזו על הגירושין ואם לא יעלה בידם יכריזו על הגירושין. האימאם השייח' מוחמד עבדו אומר "אם הסכסוך בין בני הזוג גובר, הנושא יהיה בטיפולו של שופט שבוחר שבשני בוררים, אחד מצד הגבר, ואחד מצד האישה, ושיהיו מבני המשפחות של הזוג, ואם לא ימצאו כאלה אפשר למנות שני בוררים זרים למשפחה, ואם הבוררים יכשלו במשימתם להשלים בין בני הזוג, יוכרז על גירושין פעם אחת. לבעל חייבת להיות כוונה אמתית ברצותו להתגרש".

מספר הפעמים שמתגרש לגבר להכריז על גירושין

לפי תורת הנביא, יכול הבעל להכריז על גירושין בתנאי שהוא לא מתייחד איתה, יכול הגבר להכריז פעם אחת, פעמיים, או שלוש על הגירושין, ולא יותר. אלוהים אומר "אפשר לגרש אותה אישה פעמיים, אך, בפעם השלישית יוחלט סופית אם להחזיק באישה זו בחסד, או לשלחה (לגרשה) סופית בכבוד. בגירושין סופיים אסור לבעל לבקש איזה שהוא דבר ממה שניתן לה (לגרשתו כמוהר), אלא אם כן, יחששו השניים

כי לא יוכלו לעמוד בגבולות אשר ציווה אלוהים. ואם חששתם שלא יוכלו השניים לעמוד בגבולות אשר ציווה אלוהים, לא יהיה על שניהם עוון אם תפדה האישה את עצמה מהנישואין על-ידי השבת חלק ממה (מהמוהר) שניתן לה. אלה הגבולות שציווה אלוהים, ואל לכם לעבור את הגבולות, כי כל העוברים על גבולות אלוהים הם המקפחים. ואם יגרשה (בפעם השלישית), לא תהיה מורשית לו, עד אשר תינשא לבעל אחר. ואם (הבעל החדש) יגרש אותה (מרצונו), לא יהיה חטא על השניים (היא ובעלה הקודם) אם יתחתנו שוב, אם סבורים הם כי יקיימו את גבולות אלוהים. אלה הם הגבולות אשר קבע אלוהים ואשר מבהיר לבעלי דעת⁴⁵. אנו לומדים מפסוקי הקוראן כשהבעל מכריז פעמיים על גירושין, יכול היו לחזור בו אם בני הזוג יגיעו להבנה אבל הפעם השלישית הגירושין יהיו סופיים, הו לא יכול להחזרה לחיקו אלא אם תתחתן עם מישהו אחר וזה יתגרש ממנה מרצונו. אלוהים אמר "הוי אלה אשר האמינו, הישמעו לאלוהים והישמעו לשליח ולאחראים בקרבכם. ואם תריבו ביניכם על דבר מה, שפטו אותו לפי אלוהים, ולפי הנביא, אם מאמינים אתם ביום האחרון, זו היא טובה ביותר, ומתאימה יותר"⁴⁶. במאמרו של ד"ר עבד אל-חלים עויס בעיתון המזרח התיכון נאמר שהגירושין אינם תקפים רק כאומרו של הבעל שאשתו מגורשת, רק במילים או שהוא מתגרש ממנה כשהיא במחזור, ואנו נוטים להסכים איתו. נחזור ונלמד את פסקי הדין של אבן תימיה, הוא אומר שהגירושין בטלים בהיותה של האישה במחזור או שלא בטוחים שהיא לא בהיריון, גם אם הגבר אומר במילותיו שהיא מגורשת פעם או פעמיים או אלף פעמים. הגירושין בטלים, ולפי אבן תימיה הגירושין הללו אסורים. אם הבעל מכריז פעם אחת על גירושה של אשתו, מותר לו להחזרה לחיקו ולהתייחד איתה, כך לפי יודעי דבר. הגירושין אינם תקפים לגבי צעירה שאינה מקבלת מחזור. הגירושין אינם תקפים אם הגבר אולץ להכריז על גירושין, או שהוא מכריז על כך בהיותו כועס או שיכור. אילוץ הבעל להתגרש מאשתו בא ליד ביטוי בכך שמאיימים על חייו, שיכו אותו או יכלאו אותו אם הוא לא יעשה זאת, או שמאיימים על חיי אביו ובנו ומאיימים לקחת את כספו. משמעות "בהיותו כועס" כשהכעס גורם לו להשתגע והוא לא מתכוון למה שהוא אומר.

תקופת ההמתנה

היא תקופת ההמתנה של האיש הגרושה בטרם תחזור לבעלה. אם הבעל מתגרש מאשתו לפני שהוא מתייחד איתה, לא תחול עליה תקופת המתנה. אלוהים אמר "הוי אלה אשר האמינו, אם מתחתנים אתם

⁴⁵ סורת אלבקה 229-230

⁴⁶ סורת א-ניסא 59.

עם נשים מאמינות ואז מתגרשים מה לני ההתייחדות, אל לכם להטיל עליה תקופת המתנה אשר את תדרשו למנות, ולכן תנו להן מתנה ושלחו אותן בהגינות⁴⁷. ואם הגירושין יהיו אחרי ההתייחדות, אז על האישה יש תקופת המתנה. אלוהים אמר "הוי הנביא, אם תגרשו את הנשים, אז גרשו אותן בזמן שהן טהורות ונקיות, וחשבו את הימם, ויראו מאלוהים ריבונכם, אל תוציאו את הנשים מהבית, וגם הן בעצמן אינן צריכות לעזוב אלא אם הן ביצעו חטא חמור. אלה הם החוקים שקבע אלוהים, מי שעובר על החוקים של אלוהים, גורם לעצמו עוול. אין לדעת, אולי לאחר מכן אלוהים יחולל דבר חדש⁴⁸. האישה הגרושה לא תעזוב את בית בעלה שחיה בו לפני גירושה, או שבעלה יחזיר אותה לחיקו או שתלך ותגור בבית משפחתה או בבית פרטי משלה, או עד שיקרה משהו שישנה את המצב. תקופת ההמתנה של אישה שמקבלת מחזור היא שלושה מחזורי ווסת. אלוהים אומר "והגרושות ימתינו שלשה מחזורי ווסת ואסור להן להסתיר את אשר אלוהים יצר ברחמיהן, אם מאמינות הן באלוהים וביום הדין, לבעליהן שמורה הזכות להשיבן במשך תקופת הזמן הזה, אם ירצו בשלום בית הן זכאיות לזכויות דומות לחובות וליחס הוגן, אולם בעליהן עולים עליהן בדרגה ואלוהים הוא העוזז והחכם⁴⁹. לומדים אנו מהפסוק שלבעל יש זכות לברר מה מצבה של אשתו בתקופת ההמתנה, והיא חייבת לומר לו את האמת, אם היא בהריון ולא תנסה להפיל את הוולד שלה כי אם הוא ידע שהיא נושאת וולד בבטנה הוא ישקול את האפשרות להחזיר את חיי הזוגיות למסלולם, שלא יגיעו לסופם אחרי תום תקופת ההמתנה, כי אין זכות לאחד אחר להתארס איתה בתקופת ההמתנה. אישה בגיל צעיר שעדיין לא מקבלת מחזור או אישה מבוגרת, תקופת ההמתנה שלהן שלשה חודשים ואלו האישה בהריון תקופת ההמתנה שלה היא תקופת הזמן עד סיום הריונה. אלוהים אמר "במקרה של אלה מנשותיכם אשר כבר עברו את גיל הווסת, אם יהיה לכם ספק לגביהן, אז חכו שלושה חודשים וכך גם עבור אלה אשר טרם הייתה להן ווסת. אך תקופת ההמתנה של הנשים ההרות, עד לאחר הלידה, כל הירא מאלוהים, הוא יקל עליו את ענייניו, זו המצווה של אלוהים אשר הוריד אליכם, וכל הירא מאלוהים הוא ימחל לו על עוונותיו, ויעצים לו את הגמול⁵⁰. לבעל יש את הזכות להחזיר לחיקו את אשתו בתקופת ההמתנה רק אם הכריז על הגירושין פעם או פעמיים, ואילו לאחר הפעם השלישית, אסור ל להחזיר אותה אלא אם תחתן עם אדם אחר, וזה יתגרש ממנה או שהוא נפטר, ואז תהיה חתונה חדשה שיש בה הסכם חדש ומוהר חדש כמקובל. אלוהים אומר "ואם יגרשה, לא תהיה מורשית לו, עד

⁴⁷ סורת אל-אחזאב 49

⁴⁸ סורת א-טלאק 1

⁴⁹ סורת אל-בקה 228

⁵⁰ סורת א-טלאק 4-5

אשר תינשא לבעל אחר. ואם יגרש אות, א יהיה חטא על השניים, אם יתחתנו שוב. אם סבורים הם כי יקיימו את גבולות אלוהים. אלה הם הגבולות אשר קבע אלוהים, ואשר מבהיר לבעלי דעת⁵¹. אם הבעל לא יחזיר אליו את אשתו גרושה בתום תקופת ההמתנה והגירושין הם דבר סופי, חייב הבעל בשלושה מעשים:

א. ייתן לגרושתו כסף או רכוש שיעזרו לה בחייה עד שתחתן עם מישהו, כך תשמור על פרנסתה וכבודה.

אלוהים אמר "חובה היא על היראים להבטיח לנשים המגורשות אמצעי מחייה כמקובל, כך יבהיר אלוהים לכם את אותותיו למען תבינו"⁵².

מהפסוק אנו לומדים שזכותה של האישה לקבל את המגיע לה, וגם חובתו של הגבר, ואם לא יעשה זאת, זה מראה שהוא איש חסר אמונה. חייב הבעל לתת לאישה את זכויותיה בלי שאף אחד יחליט עליו אלא מרצונו החופשי, כך שניהם ידעו שחיו יחד חיי חסד וחיבה.

ב. חובת הבעל להבטיח דיור לגרושתו, עדיף שהיא תמשיך לגור בביתה, והוא ייתן לה פרנסה עד תום תקופת ההמתנה, וייתן לה פרנסה אם היא נמצאת בהריון על שתלד את ילודה בתקופת ההנקה. הבעל נותן לגרושתו כסף כפי יכולתו וברצונו החופשי בלי להתקמצן, אלא במסגרת יכולתו. אלוהים אמר "הניחו להן להמשיך לגור בביתכם, ופרסנו אותן ואל תפגעו בהן ואל תדכאו אותן. ואם יהיו בהריון, עליכם לשלם את כל הוצאות ההריון עד שהן ילדו. ואם הן מניקות את ילדיכם, שלמו להן את הגמול שמגיע להן, ויישרו את ההדורים ביניכם בצורה הגונה והוגנת, אך אם אתם במריבה ואין דרך להגיע להסכם, אפשר להביא אישה אחרת שתניק, על בעל האמצעים להוציא לפי אמצעיו, ואשר אמצעיו מצומצמים, יתרום מאשר העניק לו אלוהים ולאחר כל קושי יביא אלוהים הקלה"⁵³.

ג. תשלחו את הגרושה בחסד ואל תמנעו ממנה להתחתן, אל תטילו עליה לחצים כספיים או מורליים ואל תדברו עליה רעות, בכך אתם עושקים את האישה ולא מתייחסים לפסוקי אלוהים, ובכך תהיו חסרי אמונה ולא מאמינים ביום האחר ומתעלמים ממה שכתוב בקוראן.

⁵¹ סורת אל-בקרה 230

⁵² סורת אל-בקרה 241-242

⁵³ סורת א-טלאק 6-7

אלוהים אמר "ואם גירשתם את הנשים, והן כבר מילאו את זמנן, החליטו האם להחזיק בהן בחסד או לשלח בחסד, ואולם אל לכם להוסיף ולהחזיק בהן רק כדי להציק להן. כל העושה זאת חוטא לנפשו, אל תתייחסו אל חוקי אלוהים בזלזול, וזכרו את החסד שנתן לכם אלוהים ואת הספר והחוכמה אשר הוריד אליכם להזהירכם, ויראו את אלוהים ודעו כי אלוהים יודע כל דבר ואם תגרשו את הנשים, והן סיימו את תקופת ההמתנה, אל תמנעו בעדן להינשא לבעליהן, אם יסכימו ביניהם כמקובל כך נדרש לנהוג מכל אחד מכם המאמין באלוהים וביום הדין, ובזה תזדככו ותיטהרו יותר כי אלוהים יודע אך אתם אינכם יודעים"⁵⁴.

תקופת ההמתנה של מי שבעלה נפטר

תקופת ההמתנה של הלאמנה היא ארבעה חודשים ועשר לילות, בתום תקופה היא רשאית להינשא. אלוהים אומר "אם אנשים נפטרים ומשאירים נשים, עליהן להמתין ארבעה חודשים ועשרה ימים, עם תום תקופת ההמתנה ולא אחראים למה שתעשינה בעצמן בצורה הוגנת ומקובלת, אלוהים הוא הבקי במעשיכם"⁵⁵. לומדים מהפסוק שהשיפוט הוא כוללני, אלמנה, צעירה, או מבוגרת, אישה בהיריון או עקרה, אם התייחדה עם עלה ואם לא. מקבלת מחזור או לא, תום תקופת ההמתנה אצל האישה ההרה היא כשיא יולדת. תקופת ההמתנה של מי שבעלה נפטר מתייחסת לכבוד בעלה המנוח ולכבוד בני משפחתו. מספרים על אישה בשם סביעה שהייתה בהיריון ובעלה נפטר בזמן שעלה לרגל, היא ילדה את הוולד בבטנה, והייתה מוכנה להתארס עם אדם אחר. בא אלה אבו אלסנאבל ושאל אותה: "אני רואה שאת מתייפה, אולי את מתכוונת להתייחד עם אדם שיתחתן איתך? את חייבת להיות בהמתנה למשך ארבעה חודשים ועשר ימים עד שתתחתני". היא מספרת שהלכה אל הנביא וביקשה את עצתו, והוא אמר לה שברגע אחרי שהוא ילדה מותר לה להתחתן. אבן שהאב אומר שמותר לאישה במצבה להתחתן רק אחרי שתלד ותהיה טהורה. ועם כל הכבוד לחכמי הדת ולמלומדים, אנו נאמר את מה שאמר נסיך המאמינים עומר בן אלחטאב: בבואנו לשפוט אנו נתייחס רק לספר הקוראן ולמסורת הנביא, ולא למה שאישה אמרה או סיפרה או כתבה. נשאלת השאלה, האם מותר לאישה שבעלה נפטר להתחתן בתום תקופת ההמתנה של עשרה חודשים ועשרה ימים גם אם עדיין לא ילדה? נאמר שאישה לא חייבת להתחתן בתום תקופת המתנה, היא יכולה להתחתן אחרי תקופה ארוכה יותר או להימנע מלהתחתן בשארית חייה. אסור לאישה

⁵⁴ סורת אל-בקרה 231-232

⁵⁵ סורת אל-בקרה 234

להתחתן בעודה בהריון. האם לאישה מותר להתחתן לאחר תום תקופת ההמתנה אחרי הגירושין, או לאחר תום התקופה לאחר מות בעלה. אם הגירושין יהיו מוכחים היא רשאית להתחתן בתום תקופת ההמתנה של הגירושין.

ההיפרדות

היא סוג של גירושין שהבעל נפרד מאשתו ומפצה אותה. לא נדון בנושא ההבדל בין היפרדות לגירושין כי זה מוזכר בספרי החכמים. אלוהים אומר "אפשר לגרש אותה אישה פעמיים, אך בפעם השלישית יוחלט סופית אם להחזיק באישה זו בחסד או לשלח סופית בכבודה. בגירושין סופיים אסור לבעל לבקש איזה שהוא דבר ממה שניתן לה, אלא אם כן יחששו השניים כי לא יוכלו לעמוד בגבולות אשר ציווה אלוהים, לא יהיה על שניהם עוון אם תפדה האישה את עצמה מהנישואין על ידי השבת חלק שניתן לה, אלה הגבולות שציווה אלוהים, ואל לכם לעבור את הגבולות כי כל העוברים על גבולות אלוהים הם המקפחים"⁵⁶. מענים וחכמי דת אומרים שאור לבעל להחזיר את אשתו לחיקו בתקופת ההמתנה אלא אם היא חפצה בכך, כי הסכם הנישואין לא יחול עליה לאחר שפיצתה את בעלה.

השבועה

כשהגבר נשבע לא להתייחד עם אשתו למשך תקופה ארוכה או בכלל, זהו משה חטא כי יש בו נזקים לאישה ולרגשותיה, לאחר השבועה, חייב הבעל לאחר ארבעה חודשים מיום השבועה להתגרש מאשתו כדין אלוהים אומר "לאלה הנשבעים לא לבוא אל נשותיהם ניתן שהות של ארבעה חודשים, לחזור בהם משבועתם, ואולם אם יחזרו בהם משבועתם, הנה אלוהים הוא הסלחן והרחום, ואם ירצו להתגרש, הנה אלוהים הוא השומע והיודע"⁵⁷. אנשי האסכולה השאפעית אומרים שהשופט הוא המחליט על גירושין לאחר הכרזה אחת מצד הבעל, וחסידה האסכולה החנבלית ומרים שהשופט רשאי לצוות על הבעל לחזור משבועותיו, ואם לא יעשה זאת חייב הוא להכריז על הגירושין פעם או פעמיים או שלוש או להימנע מלהתייחד עם אשתו. השאפעים אומרים שיש רשות לשופט לצוות על הבעל לחזור לאשתו לאחר ארבעה חודשים, מהשבועה ואם לא יעשה זאת השופט יצווה עליו להכריז על גירושיו פעם אחת. המוסלמי המאמין צריך לעשות ככל יכולתו ולהימנע מלפנות לשופטים ובתי המשפט, ולקיים רק את מצוות אלוהים.

⁵⁶ סורת אל-בקרה 229

⁵⁷ סורת אלבקרה 226-227

זה מעשה שאסור לעשות. אלוהים אומר "לא עשה אלוהים לאיש שני לבבות בתוכו, ולא עשה את נשותיכם אשר אתם עומדים לגרש כאימהות לכם, וכך אין בני ממצים נחשבים בני טבעיים וזה הוא דיבורכם בפיכם, ואלוהים דובר את הצדק, והוא אשר מדריך אל השביל הנכון"⁵⁸. אלה שלא באים במגע עם האישה בהתייחסו אליה כאל אמו חייב לכפר על חטאו בשחרור עבד מאמין או שיצום למשך חודשיים רצופים או שייתן מזון לששים מסכנים. אלוהים אמר "ואלה מקרבכם אשר מונעים מעצמם את נשיהם כאילו היו אימהותיהם, ולאחר מכן חוזרים בהם מדבריהם, יפרו עבד לפני שיגיעו שוב זה בזה. בזה אתם מוזהרים, ואלה בקי היטב בכל אשר אתם עושים, וזה אשר אינו מוצא יצום חודשיים ברציפות לפני שישבו לגעת זה בזה, וזה אשר אינו יכול, יאכיל שישים עניים, זאת כדי שתאמינו באמונה שלמה באלוהים ובשליחו, אלה הם החוקים אשר חוקק אלוהים, ולכופרים יהיה עונש כואב"⁵⁹. כך מי שאינו יכול לשחרר עבד, חייב לצום, ומי שאינו יכול, יאכיל אנשים מסכנים.

הטוהר

אלוהים מצווה לא להביט בפניה או בגופה של אישה ולשמור על צניעותה של אישה. אלוהים אמר "אמור למאמינים שינמיכו את מבטיהם וישמרו על צניעותן, משום שזה טהור להם יותר, כי אכן אלוהים בקי בכל אשר תעשו"⁶⁰. הנשים חייבות לשמור על צניעות וזרים לא יוכלו להביט בגופם מלבד פניהן וכפות ידיהן. אלוהים אומר " ואמור למאמינות שינמיכו את המבטים שלהן וישמרו על צניעותן, ולא לחשוף את קישוטיהן מלבד העלה מהם מטבעו, ויכסו ברעלותיהן את חזותיהן. ולא יחשפו את קישוטיהן אלא בפני בעליהן או אבותיהן או בעליהן או בניהן או בני בעליהן או אחיהן או בני אחיהן או בני אחיותיהן או נשיהן או אשר בבעלותן, או עבדיהן (הזקנים) מחוסרי כוח גברא, או ילדים שאינם מבחינים בענייני מין, ואל להן לחבוט ברגליהן על האדמה למען יודע מה שהן מסתירות מקישוטיהן. בקשו כולכם סליחה מאלוהים, אתם המאמינים, למען תהיו מצליחים"⁶¹. אלוהים אומר " הוי נשות הנביא! אין אתן כשאר הנשים. אם את אלוהים אתן יראות, אל תדברנה בקלות-דעת, לבל יתעורר חשקו של זה אשר חולי בלבנו.

⁵⁸ סורת אל-אחזאב 4

⁵⁹ סורת אל-מג'דלה 3-4.

⁶⁰ סורת א-נור 30

⁶¹ סורת א-נור 31

לכן דברנה בצורה נאותה⁶². אלוהים ציווה על הנשים לא לצאת מבתיהן אלא אם יש צורך לכך, אסור עליהן להתייפות ולעשות מעשה נשם בתקופת טרום האסלאם. אלוהים אמר " שבו ונחתו בבתיכן, ואל התהדרו כהתהדרות ימי הבערות הראשונה. קיימו את התפילה ותנו זכאה, והישמעו לאלוהים ולשליחו, כי אלוהים רוצה להעביר מעליכם, אנשי בית הנביא, את הטומאה ולטהר אתכם לחלוטין"⁶³. אלוהים ציווה על המאמינים והמאמינות לשמור על טוהרם בכך שהם יתחננו. אלוהים אמר "השיא את הבלתי נשואים מכם, ואת הישרים מבין העבדים והאמות שלכם, ואם עניים הם, יעשירם אלוהים מחסדו, כי אלוהים רב אמצעים והכל יודע"⁶⁴. מי שאינו יכול לשלם מוהר או לפרנס את אשתו שיחכה עד שאלוהים יאפשר לו זאת בחסדיו, אסור להכריח את האמות לעסוק בזנות ולקבל כסף מעבודתם בזנות. " ואלה מכם אשר אין להם כל אמצעים להינשא, עליהם לכבוש את יצרם עד שיעניק להם אלוהים בחסדו אמצעים. העבדים אשר בבעלותכם, אם ירצו לשחרר את עצמם, כתבו להם את תנאי השחרור, אם יודעים אתם כי הם ישרים והעניקו להם מרכוש אלוהים אשר העניק לכם. אל תכפו על אומתכם את הזנות, אם ירצו להישאר צנועות, בבקשכם להפיק את רווח העולם הזה. אך אם הן הוכרחו לזנות, אלוהים יסלח להן, כי הוא הסולח והרחום"⁶⁵. גם נשים מבוגרות שלא מקבלות מחזור ולא יוכלו ללדת ואינן חפצות להינשא צריכות לכסות את גופן בבגדים שלא יוכלו אנשים לראות את גופן וישמרו על הטוהר והכבוד שלהן. אלוהים אומר " והנשים הישישות ללא מחזור אשר אינן מבקשות נישואים, אין עליהן חטא אם תסרנה את בגדיהן מבלי להבליט את קישוטיהן, ואולם ככל שיצניעו לכת כן ייטב להן, ואלוהים השומע והיודע"⁶⁶. אלוהים יגמול לנשים המאמינות השומרות על ערוותן וכבודן. אלוהים אומר "אכן המוסלמים והמוסלמיות, והמאמינים והמאמינות, והאדוקים והאדוקות, ודוברי הצדק ודוברות הצדק, ובעלי הסבלנות ובעלות הסבלנות, והענווים והענווה, ונותני הצדקה ונותנות הצדקה, והצמים והצמות, השומרים על טהרת ערוותם והשומרות עליה, והמרבים להזכיר את אלוהים והמרבות להזכירו (את אלוהים) - הבטיח להם אלוהים סליחת חטאים וגמול אדיר"⁶⁷

האישה המוגנת והטהורה

⁶² סורת אל-אחזאב 32.

⁶³ סורת אל-אחזאב 33.

⁶⁴ סורת א-נור 32.

⁶⁵ סורת א-נור 33.

⁶⁶ סורת א-נור 60.

⁶⁷ סורת אל-אחזאב 35.

האישה תהיה מוגנת באסלאם שלה, בטוהר ובחודש ובנישואין. כי בעלה הוא מבצרה. מי שאינו יכול להתחתן עם הנשים המוגנות והטהורות ולשלם מוהר, מותר לו להתחתן עם השפחה שלו. אלוהים אומר "כמו כן, אסורות לכם נשים נשואות, חוץ מהנשואות אשר לקחתם בשבי, זה חוק אלוהים אשר הוריד לכם, אבל חוץ מאלה, כל השאר מורשות לכם לנישואין, בתנאי שאתם משתמשים ברכושכם כדי לשאתן בנישואים מקודשים, אך לא לשם זנות וניאוף. חובה עליכם לשלם את המוהר שקבעתם לנשים אשר בעלתם בצורה חוקית (במסגרת הנישואים), ולא יהיה חטא אם תבואו לידי הסכם מיוחד ביחס לגורל המוהר, כי אלוהים הוא היודע החכם. מי שאין לו יכולת כלכלית להתחתן עם המאמינות בנות החורין, אז הוא יכול להתחתן עם את המאמינות אשר לכם. אלוהים יודע היטב מי מאמין, והמאמינים מקורם זה מזה עליכם להתחתן עמן ברשות משפחותיהן, ושלמו להן את המוהר המגיע להן כמקובל, ובתוקף קידושי נישואין ולא לשם זנות. אולם אם תזנה (אחרי הנישואין), יחול עליה רק מחצית העונש שחל על אישה אשר נישאה כאשר הייתה בת חורין. זו היא הדרך היאה לכל אחד מכם הפוחד שיצרו יגבר עליו. אך מוסב לכם שתשלטו ביצרכם. ואלוהים סולח רחום"⁶⁸. אלוהים התיר נישואין עם יהודיות ונוצריות בנות חורין. אלוהים אמר " היום הורשו לכם (המטעמים) הטובים, מורשים לכם מאכלותיהם של אלה אשר ניתן להם הספר לפניכם, ומאכלותיכם מורשים להם. כמו כן מורשה לכם להתחתן עם נשים צנועות ומאמינות, וגם נשים צנועות מקרב אלה אשר ניתן להם הספר לפניכם, בתנאי שתשלמו להן מוהר, בתוקף קידושי נישואין ולא כפרוצות או אהובות. ומי שכופר באמונה אכן עמלו בעולם הזה לשווא ובעולם הבא ילך לאבדון"⁶⁹.

הוצאת דיבה על שים נשואות

אסור להוציא דיבה על נשים המוגנות בנישואין, לפגוע בכבודן ולהאשימן בזנות, מי שיעשה זאת, יקולל בעולם הזה ובעולם הבא. אלוהים אמר "אכן אלה המוציאים דיבה על נשים נשואות, תמימות ומאמינות, יקוללו בעולם הזה ובעולם הבא, ויענשו עונש כבד, ביום שבו לשונותיהם, ידיהם ורגליהם יעידו על אשר עשו. ביום ההוא ייתן להם אלוהים בצדק את ההולם אותם, ואז יידעו כי אלוהים הוא הצדק הבהיר"⁷⁰. המטיל דופי במאמינות חייב בארבעה עדים לכך שהאישה בצעה פשע זנות ואם לא יוכיח את מה שאמרו, עדותם לא מתקבלת והם חייבים בעונש שיורתעו לא לחזור על אמירותם, הבושה לא תרד מעליהם אלא אם יחזרו בתשובה והטיבו את דרכם. אלוהים אומר "ואלה אשר מוציאים על נשים צנועות ואינם מוכיחים

⁶⁸ סורת א-ניסא 24-25.

⁶⁹ סורת אל-מאידה 5

⁷⁰ סורת א-נור 23-25

את דיבתם בארבעה עדים, יוענשו בשמונים מלקות ויהיו פסולים לעדות לעולם ואלה הם המופקרים, מלבד אלה השבים מחטאיהם לאחר מכן ומתקנים את דרכם, כי אלוהים סלחן ורחום⁷¹.

הקללה

קורה שהבעל מפתיע את אשתו כשהיא עם אדם אחר במצב מביש, כעת הוא נמצא בבעיה גדולה, או שהוא ישתוק ויסבול את המראה, או שהוא יאשים את אשתו בזנות. רק שהוא לא יכול לומר את זה ברבים, כי פשעי זנות נעשים בהסתר ואין מ שיוכיח זאת, ואם יאשים אותה בלי הוכחה יואשם בהטלת דופי באשתו, ואז יוענשו במלקות ויואשם בשקר. המוסלמים שאלו את הנביא לגבי סוגיה כואבת זו. אבן עבאס אמר: בפסוק נאמר שמי שמטיל דופי באשתו בלי שיעידו על כך ארבעה עדים, עדותו אינה מתקבלת ויוענש בשמונים מלקות. הנביא נשאל אם כך נכתב בפסוק והנביא מר "הלא שמעתם את מה שאמר אדונכם?" אמרו לנביא "אל תלין עליו כי הוא התחת רק עם נשים טהורות וכשהוא התגרש לא היה לאף אחד את האומץ להתחתן עם גרושתו". הלא בן אומיה אמר ושאל את הנביא על כך שהוא שמע באזניו וראה בעיניו שאשתו בוגדת, תן לי מוצא לבעיה שלי. המלאך הוריד מהשמיים את הפסוק שאומר שאין להטיל אשמה באשה אלא אם היו עדים למעשיה, ארבעה עדים. גם אם הבעל מעיד בשבועה, ארבע או חמש פעמים בלי שיהיו עדי, הוא יואשם בשקר, וכך במקרה של האישה שנשבעת פעם או פעמיים או ארבע פעמים. על סוגיה זו אמר אלוהים "אלה אשר מאשימים את נשותיהם ואין להם זולת עצמם, עדות ארבע שבועות באלוהים כי הוא ובר צדק, החמישית היא שקללת אלוהים תחול עליו אם הוא מהמשקרים, וכדי שתמנע את העונש מעליה, תישבע באלוהים ארבע פעמים כי הוא מהמשקרים, והחמישית כי זעם אלוהים יחול עליה אם הוא מדבר אמת. ולולא חסדו של אלוהים וברכתו שהעניק לכם, וכן אלוהים מקבל את השבים אליו והוא החכם⁷². ואם הסכסוך בין בני הזוג יגיע להאשמות הדדיות הם ייפרדו והאישה לא תקבל פיצוי או דיור בהיותה ולא מגורשת ולא אלמנה.

הזנות

אלוהים אסר על מעשה הזנות ככל שיהיו סיבות לכך. אלוהים אומר "אל תתקרבו אל הזנות, כי תועבה גדולה היא וכמה רעה הדרך"⁷³. אלוהים תאר את האנשים שמגיעים להם את הכבוד בעבדות אלוהים כאלה שיש בהם את התכונות הטובות ושמאמינים באלוהם האחד ומכבדים את בני האנוש, ולא הורגים אנשים

⁷¹ סורת א-נור 4-5

⁷² סורת א-נור 6-10

⁷³ סורת אל-אסרא 32

חפים מפשע ונמנעים ממעשה זנות. אלוהים אומר "עובדי הרחמן הפוסעים בארץ בצניעות אם יפנו אליהם הבורים בגסות יאמרו "שלום" ואלה הם שר סוגדים בלילות לריבונם, ואלה אשר אומרים "ריבוננו סלק מעלינו את עונש גיהינום כי עונשו קשה מאוד, מה רע לשכון ולחיות בו. ואלה אשר בתרומתם לצדקה לאי פזרו ולא יקמצו, כי אם ינקטו שביל באמצע. והם אלה אשר יתפללו לאל אחר מלבד אלוהים, ואינם רוצחים את הנפש שאלוהים מנע, מלבד אשר במשפט צדק ולא ינאפו, והמבצע זאת יוענש, וביום תחיית המתים יוענש כפליים, ויישאר מלא קלון לנצח. אך השבים לאלוהים והמאמינים והעושים מעשים טובים, להם יחליף אלוהים את הרעות בטובות כי אלוהים הוא הסלחן הרחום"⁷⁴. ועוד אמר אלוהים "את הנואף והנואפת, הלקו כל אחד מהם מאה מלקות, ואל תהיה בלבבכם חמלה עליהם, על חשבון חוק אלוהים, אם אתם אכן מאמינים באלוהים וביום האחרון ועשו זאת בנוכחות של קהל מאמינים"⁷⁵. ואם הבעל או האישה לא יסתפקו בנישואין כדת וכדין ועשו מעשה זנות כך הם בעצמם בוחרים את דרך ההשפלה ושניהם לא מתאימים לנישואין מכובדים שמונעים מהם מעשים שפלים ומעשה זנות שניהם דומים אחד לשני בשפלות. אין זכות לעשות מעשה זנות להתייחד עם אישה טהורה ולאשה שעושה מעשה זנות לבוא במגע עם אישה טהורה, שני השפלים מתאימים אחד לשנייה. אלוהים אומר, הנואף לא יישא לאישה אל נואפת או משתפת, והנואפת לא תינשא אלא לנואף או למשתף, ולמאמינים אסור לעשות כך"⁷⁶.

הסתרת הבושות

יש מצב שהבעל חושד באשתו ומאישם אותה במעשה זנות, הוא לא בטוח במה שיעשה לתפוס אותה בעת מעשה, יתגרש ממנה ושיגיש תלונה נגדה בבית משפט. אלוהים אמר "ולאלה מהנשים שלכם אשר מואשמת בזנות, הביאו נגדן ארבעה עדים. אם הם יעידו באשמתן החזיקו אותם בבית עד יום מותן, או עד אשר אלוהים יקבע להן מוצא אחר. אם שניים יעשו זאת, העניש אותם ואם יתחרו בכנות ויתנהגו כמקובל הפסיקו להזיק להם. אלוהים מקבל את חרטתם הכנה של עבדיו ורחום"⁷⁷. פרשנים אמרו שפסק דין זה לפגוע באישה ולכלוא אותה בבית, הי נהגו בתחילת האסלאם, שיש להענישה בסקילה. אלוהים אמר "אכן אלה המשתוקקים, כי שמועת התועבה תתפשט בין אלה אשר האמנו להם עונש כואב בעולם הזה ובעולם הבא, כי אלוהים יודע מה שאינכם יודעים"⁷⁸. אולי הסתרת הבושה תגרום לכך שהוא יצטער על מעשיו

⁷⁴ סורת אלפורקאן.

⁷⁵ סורת א-נור 2

⁷⁶ סורת נור 3

⁷⁷ סורת א-ניסא 15-16.

⁷⁸ סורת א-נור 19

ויבקש סליחה וילך בדרך היישר ואז אלוהים ייסלח לו על חטאיו. אלוהים אומר "ואלה אשר עשו חטא, או קיפחו את עצמם, זכרו וביקשו את סליחות על חטאיהם, ומי מלבד אלוהים יסלח על חטאים, ולא יתמיד במעשיהם במודע, וכל אל גמולם הוא סליחה מריבונם, וגני עדן אשר נהרות זורמים מתחתיהם, שבהם יחיו לעולם, מה טוב הוא גמול העמלים"⁷⁹. הבעל ששומע דברים רעים שאנשים אומרים על אשתו הוא מתמלא בכעס ומתחיל להאשים אותה גם אם הוא לא בטוח אם חטא או חפה מפשע. אלוהים בספרו בא לשם קץ לחשדות הבעל כלפי אשתו כי יתכן שהיא אשמה ויתכן שהיא חפה מפשע. הבעל כלפי אשתו כי יתכן שהיא אשמה ויתכן שהיא חפה מפשע. הבעל צריך לבוא עם ארבע עדויות ויאמר בפעם החמישית שקללת אלוהים תרד עליו אם הוא משקר, ובכך תהיה האישה בגדר אשמה, ומגיע לה עונש. אבל בגלל האשמה הכבדה, יש זכות לאישה להעיד ארבע פעמים ובפעם החמישי שהיא מעידה תאמר שקללת אלוהים תרד עליה אם היא משקרת וכך לא יחולו עליה עונשים ואלוהים הוא השופט כי רק הוא יודע את האמת. במצב של האשמות הדדיות קשה לחזור למסלול של זוגיות נורמלית וההיפרדות תהיה דבר הכרחי והם חייבים להתיר את סכסוך הנישואין ולהיפרד בשלום. אלוהים אומר "להחזיק באישה זו בחסד, או לשלח סופית בכבוד"⁸⁰.

האישה האם

בספרו של אלוהים הוא נותן כבוד לאישה כמו שאר בני אנוש, אלוהים אומר: "וכבר כיבדנו בני אדם ונשאנו אותם על פני היבשה והים ופרנסנו אותם בכל טוב, ורוממנו אותם מאוד מעל רבים מן היצורים אשר בראנו"⁸¹. אלוהים נתן כבוד מיוחד לאישה האם, הוא הורה לבן אדם לכבד את הוריו והשווה זאת לעבודתם של אנשים אליו, ולאמונתם באלוהים. אלוהים אומר "וכשכרתנו ברית עם בני ישראל: אל תעבדו זולת אלוהים, גמלו חסדים ההורים ועם קרובי המשפחה, עם היתומים ועם המסכנים, ואמרו דברים טובים לאנשים וקיימו את התפילה ותנו את הזכאה, ואז אתם הפניתם עורף, מלבד מעטים מכם, והפכתם למתנגדיה"⁸². אלוהים ציווה על האדם לכבד את הוריו במיוחד כשהם מגיעים לגיל הזקנה והם זקוקים לטיפול ולעזרה, והוא יעזור להם להתפרנס ויענה לכל דרישותיהם בדרך של תרבות וכבוד ויעשה זאת בכוונה טובה ובלב טהור, בכך הוא יגמול להם חלק ממה שהם עשו בשבילו מאז שאמו נשאה אותו בכטנה

⁷⁹ סורת אל-עמראן 134-135

⁸⁰ סורת אל-בקרה 229

⁸¹ סורת אלאסרא 70

⁸² סורת אל-בקרה 83

ועד שהניקה אותו וטיפלה בו בהיותו תינוק ועד שנהיה גבר שממלא את בית הוריו בחיים ובאושר. אלוהם אומר "ריבונך ציווה שלא תעבדו זולתו וגמלו חסד להורים אם יגיעו האחד מהם או שניהם לגיל הזקנה, אל תקצר רוחך ואל תגער בהם, דבר עמם בכבוד והתנהג אתם בענווה ורחמים ואמור: ריבוני, רחם עליהם כפי שהם ריחמו עלי בגדלם אותי כשהייתי קטן"⁸³. אלוהים ציווה על האדם לגמול חסד להוריו, אך לא לכבד את רצונם אם הוריו מבקשים ממנו לא להתאסלם. אלוהם אומר "ודרשנו מהאדם לנהוג במידת החסדים הוריו, ואם יאלצו אותך לייחס לי שותפים אשר אינך מכיר, אל תשמע בקום בכך, אלי שיבתכם, ואני אגיד לכם את מה שעשיתם"⁸⁴. אלוהים בדבריו התייחס במיוחד לאם שבלה קשות בעת שהייתה בהיריון ובעת שהיא ילדה. ההורים הם שטיפלו בילדם הקטן שהיה חלש ולא הייתה לו שום יכולת. אלוהים אמר "אכן ציוונו על האדם לכבד את הוריו כי אמו נשאה אותו בטרחה וכאב וטיפלה בו כמשך שנתיים, לכן הבעה תודה לי ולהוריך, בסוף כולם יחזור אלי. אך אם יתאמצו לאלץ אותך לצרף לו שותפים, אשר אינך יודע עליהם דבר, אל תשמע בקולם אך בכל זאת התנהג אליהם בהגינות בעולם הזה, והמשך ללכת בדרך של צדיקים, בסוף כולם תשובו אלי, ואני אספר לכם מה הייתם עושים"⁸⁵. בפסוק זה אלוהים מתייחס במיוחד לאישה בכאב בעת הריונה ובעת שהיא יולדת ומניקה. הבן צריך לכבד את הוריו, גם אם הם כופרים רק הוא הבן יישאר מוסלמי ולא ישמע לעצמתם, שיעזוב את דת האסלאם. הוא חייב להודות לאלוהים ולהוריו, אלוהים שברא אותו והוריו שטיפלו וגידלו אותו, עד שעמד על רגליו והתבגר. אלוהים אומר "אנו ציוונו על הדם להתייחס יפה להוריו, אמו נשאה אותו בסבל וילדה אותו בסבל. תקופת הריונו והיגמלו היא שלושים חודש, ובהגיעו לפרקו, וכשימלאו לו ארבעים שנה אמר: ריבוני, למדני והדרך אותי למען אודה לך על החסדים שגמלת לי ולהורי, ומעשים טובים אשר יהיו לרצון לך. וברכני בזרעי אחרי, כי שבתתי אליך ואני מן המוסלמים"⁸⁶. במסורת הנביא ישנם הרבה אמרות ביחס לזכויותיה וחובה על ילדיה לכבד אותה, רק שאנו מחויבים במה שנאמר בקוראן. החסד כלפי ההורים הוא אחד מתכונות הנביאים והמאמינים אלוהים נותן את החסדים לכל מי שמכבד את הוריו. אלוהים נתן שבחים ליחיא בן זכריה על כך שכיבד את הוריו. בקוראן מוזכרים תכונותיו של ישוע בשנתן לו אלוהים בהיותו תינוק בעריסה שלו מילותיו היו כנס ושאמו הבתולה הייתה חפה מכל חטא. אברהם התפלל למען הוריו, וגם נוח התפלל למען הוריו. ועל יוסף אלוהים אמר "וכאשר הם נכנסו אל יוסף הוא קיבץ אליו את הוריו ואמר להם 'היו ברוכים

⁸³ אל-אסרא 23-24

⁸⁴ סורת אל-ענכבות 8

⁸⁵ סורת לוקמאן 14-15.

⁸⁶ סורת אל-אחקאף 15.

ובטוחים במצרים, אם ירצה אלוהים', ואז הוא העלה את הוריו על כיסא הכבוד וכולם סגדו לו ואמרו 'הוי אבא, הנה פשר חלומי, ריבוני הגשים אותו, הוא עשה איתי חסד כאשר הוא שחרר אותי מבית הסוהר, והביא אתכם אליי מן המדבר לאחר שהשטן גרם פירוד ביני לבין אחיי, כי ריבוני המיטיב והעושה חסד למי שהוא רוצה, והוא היודע והכם'⁸⁷. אלוהים הבטיח למי שמכבד את הוריו שיורדי עליו חסדים, יכפר על חטאיו ויכניסו לגן עדן. מנגד, מי שלא מכבד את הוריו, אין בו אמונה, והוא משקר, בספו של דבר הוא המפסיד. "וזה אשר אמר להוריו 'אוי לכם, כיצד אתם מפחידים אותי שאקום על כל הדורות שחלפו לפני?' והם מבקשים עזרה מאלוהים 'אוי לך, האמן, אכן הבטחת אלוהים אמת היא'. אך הוא אמר 'אלוהים בסך הכל סיפור הקדמונים'. אלה אשר בצדק נגזר דינם יחד עם אומות של שדים ובני אנוש, שעברו מן העולם לפניהם, הם אכן היו המפסידים. כולם ידורגו לפי המעשים שלהם, ואלוהים ימלא להם את שכר מעשיהם והם לא יקופחו"⁸⁸.

⁸⁷ סורת יוסף 99-100

⁸⁸ סורת אל-אחקאף 17-19.

פרק שלישי – זכויות האישה

מבט היסטורי

נשים ברחבי העולם הערבי והמוסלמי משתתפות בוועידות ודורשות לקבלת זכויותיהן. אלו שעומדות בראש הוועידות טוענות שנשים לא תוכלנה לקבל את הזכויות שלהם אלא אם תעמודנה על רגליהן ותדרושנה את זכויותיהן. בוא נשווה מצב האישה בימי הבורות לבין מצבה בסלאם, ונראה לאחר מכן עד כמה הוזכרו זכויותיהן של הנשים בקוראן. בימי קדם הגבר נחשב לאדון הבית והאישה למשרתת שעונה על הצרכים שלו. היא הייתה חפץ שקונים ומוכרים או נותנים במתנה, התייחסו אליה כדבר רע שהבעל ישמח להיפטר ממנו ובמותה היא מכפרת על חטאי בעלה. ואם בעלה נפטר לפניו היא תקבר לצדו בעודה חיה, או שתורעב עד שתמות כי אם לא תעשה זאת היא תחשב כמקור הורע ובני המשפחה ישנאו אותה וכעסו עליה. ישנם עמים שאסרו על האישה לצחוק ולדבר כי כל מה שיוצא מפיה הוא טמא, ויש כאלה שחסמו את הפה שלה בברזלים, לא משילים אותם מעל פיה אלא בעת שהיא אוכלת. הנישואין אצל היהודים הם כמו עסקה, הבעל קונה את אשתו מאביה, הוא האדון שלה וכל רכושה שייך לו, כל שכרה מעבודה וכל מתנה שהיא מקבלת הם רכוש הבעל, וגם היא עשירה היא תיאלץ לעסוק בעבודות הבית, רק אם תביא אותה מבית אביה משרתים היא תהיה פטורה מחלק מהמטלות, אינה זכאית לרשת את בעלה, ירושתו של הבעל ניתנת לבניו.

בדת של בודהה, אור להביט בנשים או לדבר איתן ויש להיזהר מהן כי הן מהוות סכנה על החברה הבודהיסטית, ויש לגרש אותן מהחברה. בתרבות הרומית האישה נחשבת כאמה שאין לה זכויות. באסיפה הגדולה שנערכה ברומא הוחלט שלאישה אין נשמה והיא לא תגיע לעולם הבא, אסור לה לאכול בשר או לצחוק או לדבר. היא הייתה כמו חפץ שנקנה ונמכר, ישנם חוקים בימי קדם שתשמע מהם שהמוות, החורבן והגיהנום, הרעל הנחשים והבושה, כולם עדיפים על האישה. זכותה לחיות מסתיימת במות בעלה. היא חייבת להשליך את עצמה לאש בשה שורפים את גופת בעלה. בתקופת הבורות אצל הערבים האיש היה מתבייש אם תיולד לו בת נקבה, והיה קובר אותה בעודה בחיים. אלוהים אומר "כאשר מבשרים לאחד מהם על נקבה, פניו נעשות עגומות והוא רותח מזעם. ומסתתר מן האנשים מרוב רוע הבשורה שקיבל, ומהרהר, האם יחזק מעמד על אף ההשפלה או שיקבור אותה בעפר? כמה אכזרי שיפוטם!

בימי הביניים נחשבה האישה כיצור מדרגה שנייה לפי הדת הקתולית. בשנת 586 נערכה וועדה בצרפת שקיבלו בה החלטה שהאישה היא בן אנוש, ק שתפקידה לשרת את הבעל. נאסר על האישה בצרפת לעסוק

בענייני כספים או לפתוח חשבון בבנק בשמה או לחתו על שיקים או חוזים כספיים או שתקבל ירושה. זה נמשך עד שנת 1938, שההגבלות עליה בוטלו. באנגליה אסר הנרי השמיני על האישה האנגלייה שתקרא בספר הקדוש, הן הנשים לא נחשבו כאזרחיות בעלות זכויות וזה נמשך על שנת 1850 הן שייכות לאביהן או לבעליהן. אצל הרומאים, היוונים, הגרמנים, ההודים והסינים, והבעל נחשב בראש המשפחה והאישה היא רכוש שלו כמו משרתת שנקנית ונמכרת.

זכויות האישה באסלאם

במסורת הטהורה של הנביא דובר על זכויות הנשים רק שהמקור שלנו באשר לזכויותיהן הוא הקוראן. מה שהוזכר בקוראן מופנה בעיקר אל הגברים וזה כולל את הנשים כי הם שותפים לחיים. בקוראן הוזכר שזכויות הנשים שוות לזכויות הגברים, בעבודתן ובגמוליהם. אלוהים אומר "השבח לאלוהים אשר הוריד לעבדו את הספר ולא עשה בו שום סטייה. יציב וקיי כדי שיזהיר את האנשים מפני העונש הקשה אשר יבוא ממנו, ולמען יבשר למאמינים, אלה אשר עושים את הטוב כי אכן למענם שמור גמול טוב אשר בו ישכנו לנצח"⁸⁹. הפסוקים מדברים על המאמינים הזכרים רק שזה גם כולל את המאמינות שעושות סדים, כך אנו מבינים מדבריו של אלוהים "אני לא אבטל את עמלו של אף אחד, זכר או נקבה, משום שכולכם מאותה שושלת. אלה אשר היגרו וגורשו מבתיהם, ונפגעו בגללי, ונלחמו נפלו במערכה, אכפר להם על חטאיהם ואכניסם אל גני עדן אשר נהרות זורמים מתחתיהם כגמול המגיע לכם מאלוהים, כי הגמול הטוב ביותר שמור אצל אלוהים"⁹⁰. אלוהים הבטיח למאמינים והמאמינות לחיות בגן עדן חיי נצח, הבטיח אלוהים למאמינים ולמאמינות גני עד אשר נהרות זורמים מתחתים ואשר יחיו בהם לנצח, ומשכנות נאים בגני עדן, נוסף לכל זה יקבלו חסד מאלוהים, וזוהי הזכייה האדירה"⁹¹. אסור לגברים ללעוג לאחרים ולנשים ללעוג לאחרות, ובכלל אסור ללעוג לבני אדם. אסור לאנשים לכנות אחרים בשמות אחרים. "אלה אשר רדפו את המאמינים והמאמינות ולא הביעו חרטה על מעשיהם, הם בוודאות יסבלו את עונש הגיהנום ואת עינוי השריפה"⁹². פסוק זה ירד בעקבות מעשה אנשי אל-אוחדוד שסכסכו בין המאמינים וניסו להרחיקם מדתם ואלה המאמינים שלא נענו להם, הם שרפו אות באש. אלוהים הבטיח לאלה שישרפו בגיהנום ביום הדין. בקוראן שנים פסוקים רבים שמוזכר בהם זכויות האישה וחובותיה. מותר לאישה כמו לגבר לממש את זכות הקניין ולרכוש את מה שהיא יכולה. "אל תחפצו לקבל את מה שאלוהים העדיף

⁸⁹ סורת אל-כהף 1-3

⁹⁰ סורת אל-עמראן 195

⁹¹ סורת א-תובה 72

⁹² סורת אל-בורוג' 10

לתת לאחרים, לכל איש חלק כפי מעשיו, ולכל אישה חלק כפי מעשיה, ובקשו את חסדו של אלוהים, אלוהים יודע כל דבר"⁹³. לאישה יש את הזכות לקבל ירושה שהשאיר אביה או אימה או קרובי משפחתה. "לכל אחד ישנם יורשים שיקבלו חלק ממה שהורים וקרובי משפחה השאירו ואלה אשר נשבעתם להם העניקו להם את חלקם כי אלוהים עד לכל דבר"⁹⁴. מוטלת אחריות על כל בן אדם, גם בזכויותיו, וגם בחובותיו.

זכות האישה בירושה

האסלאם נתן לזכות לאישה לקבל חלק מהירושה, האימא תקבל שני שלישי מהירושה של בנה או בתה, או חצי או שישית מהירושה וזה לפי גודל וחלוקת הירושה בין הקרובים. הבת תקבל חצי ממה שאחיה מקבל, אם היא בת יחידה היא תקבל את כל הירושה ואם הן שלוש אחיות כל אחת תקבל שלישי מהירושה של אביהן. "מצווה אלוהים לכם ביחס לילדיכם: כי חלק הבן הזכר הוא כחלק שתי בנות, ואם יש יותר משתי בנות, אז יהיו להן שני שלישים מהירושה. ואם יש בת יחידה, אז היא תקבל חצי מהירושה. באשר להורים, כל אחד מהם יקבל שישית מהירושה של בנם במקרה שיש לו ילדים. ואם אין לו ילדים, והוריו הם יורשיו, אז אמו תקבל שלישי. ואם יש לו אחים ואחיות, אז אמו תקבל שישית מהירושה. כך תחלקו לאחר קיום צוואתו וסילוק חובותיו. ביחס להוריים וילדיכם (היורשים אתכם) לא תדעו מי מהם עשוי להועיל לכם יותר. (חלוקה זו היא) קביעה מן אלוהים. אלוהים הוא היודע והחכם"⁹⁵. האישה מקבלת רבע מהירושה של בעלה ובמקרה שלבעלה יש ילד היא תקבל שמינית מהירושה, ואם לבעל היו שתיים או שלושה או ארבעה נשים כולן יקבלו את חלקן בירושה. האחיות תקבל שישית מהירושה של אחיה או אחות, ואם לנפטר היו אחים ואחיות כולם יקבלו שלישי מהירושה וחלקה של האחיות יהיה כחלקן של האח. "ולכם מחצית ירושתן של בנות-זוגכם, אם אין להן ילד. אך אם יש להן ילד, לכם רבע מהירושה, לאחר קיום צוואותיהן וסילוק חובותיהן. כמו כן מגיע להן הרבע מירושתכם אם לא יהיה לכם ילד. ואם יש לכם ילד, הן יקבלו שמינית מהירושה, לאחר קיום צוואתכם וסילוק חובותיכם. כשאין הורים או ילדים לגבר או לאשה, אך יש אח או אחות, יהיה חלק כל אחד מהם שישית, אך אם יש יותר משניים, הם יחלקו שלישי, לאחר קיום צוואתו וסילוק חובותיו, ללא גרימת נזק (ליורשים), זהו צו אלוהים, ואלוהים יודע ומתון"⁹⁶. "הם שואלים את דעתך. אמור "אלוהים יבהיר לכם בעניין המוריש שאין לו ילדים או הורים לרשת אותו.

⁹³ סורת א-ניסא 32.

⁹⁴ סורת א-ניסא 33.

⁹⁵ סורת א-ניסא 11.

⁹⁶ סורת א-ניסא 12.

אם יש לו אחות אחת, תקבל חצי ירושתו, והוא יירש אותה אם אין לה ילד אם ישאיר שתי אחיות, הן תקבלנה שני שלישים מהירושה. ואם השאיר אחים ואחיות, לגבר חלק כחלקן של שתי נשים. אלוהים מבהיר לכם זאת כדי שלא תתעו, כי אלוהים יודע כל דבר"⁹⁷.

חלקו של הזכר בירושה שווה לחלק שלל שתי נקבות

ולמה זה כך? כי לבעל יש התחייבויות רבות, הוא המפרנס את בני ביתו ומשפחתו, בנות ובנים, הוא המפרנס את אשתו. האישה פטורה מכל התחייבות כמו שהבעל מתחייב. האישה רשאית ולא חייבת לעזור לבני משפחתה ולשכניה מרצונה החופשי, היא חייבת בזכאת מכספה.

ריבוי הנשים

כי לבעל מותר להתחתן עם אחת או שתיים או שלוש או ארבע נשים. אלה הדוגלים במתן זכויות לאישה אורים שריבוי הנשים פוגע בזכויות האישה. מותר לאיש להתחתן עם יותר מאחת וזאת אם יעמוד בתנאים כפי שבאו בספר אלוהים אין לבעל זכות להתחתן עם מספר נשים כפי רצונו. מנהג ריבוי הנשים היה בימי הברורות, הבעל התחתן עם מספר נשים בלי הגבלה, יש כאלה שהתחתנו עם עשר הנשים עד שהגיע האסלאם והגביל את מספר הנשים לארבע. הנביא הורה לכל מי שהתחתן עם יותר מארבע נשים שיתגרש מחלקן וישאיר בחזקתו רק ארבע נשים. בתקופת הברורות האיש התחתן עם מספר נשים כפי רצונו והתייחד עם נשים כפי תאוותו. בתקופת היוונים גברים התייחדו עם נשים בלי שיתחתנו יתם עד שהגיע אחד המלכים והורה על קיום מוסד הנישואין. בימי קדם לגבר היה מותר לנות צעירות למען תאוותיו המיניות, והן היו משרתות לאשתו המקורית וכל ילדיהן יחשבו שילדיה של האישה המקורית, כך היה גם בהודו העתיקה. גם אצל הפרסים, ריבוי הנשים הי בגדר המותר וגם אצל הפרעונים במצרים. בקוראן מזכירים שלדוד עליו השלום היו תשעים ותשע נשים. האם שמצת על מקרה שני היריבים שטיפסו מעל גדר מקום עבודתו של דוד. וכאשר הם נכנסו הו נבהל מפנים. הם אמרו, אל תפחד, שני יריבים אנו, אחד מאתנו התנכל לרעהו, שפוט בינינו בצדק ובלי משוא פנים, והדריכנו לדרך הישר. זה אחי אשר ותשעים ותשע כבשים ולי כבשה אחת, והוא מאר לי 'אני רוצה שתיתן לי אותה' ולחץ עלי מאוד בדיבורים. אמר 'אכן הוא קיפח אותך בבקשה לצרף את כבשת אל כבשותיו. הן, הן השותפים מרבים להתנכל זה לזה, אך לא אלה אשר האמינו ועשו את הטוב ואולם הם מעטים'. לבסוף הבין דוד כי רק לנסותו ביקשנו, אז ביק את

⁹⁷ סורת א-ניסא 176

סליחת ריבוננו ונפלא אפיים רצה והתחרט בכנות, לכן סלחנו לו, ואכן לו אצלנו קירבה מובטחת ומקום טוב לחזור אליו⁹⁸. האימאם מוחמד עבדו אמר שיש להיפטר מנוהג ריבוי נשים בשל כמה סיבות:

. הבעל חייב להתייחס בשוויון מלא אל נשותיו, דבר שהבעל לא יוכל לעשות.

הבעל לא יוכל לתת פרנסה שווה לכל אחת מנשותיו.

ילדיהן של הנשים יהיו מסוכסכים ביניהם ואויבים אחד לשני, ובכך הם יהרסו ויחריבו את הבתים בהם גדלו. על כן, לבעל מותר להתחתן רק עם אישה אחת, אלא אם יש צורך שיתחתן עם אישה שנייה, והשופט יחליט על כך, יש גם להגביל את מספר הנשים הזרות, כל המותר והאסור נועד לשמור על המשפחה יציבה. יהיה קל לגבר שנשוי לאישה אחת לעלות לרגל ושל תהיה במכה צפיפות של אנשים, במצב של ריבוי נשים נוצר מצב של בעיות כספיות וחברתיות וסכסוכים בין הנשים והבנים וצדק ולא ישרור במשפחות של הנשים.

זכות האישה להגנה

חובת הגברים להגן על הנשים שמישהו לא יפגע בהן. אלוהים אמר " מה לכם כי לא תילחמו בהקרבה למען אלוהים? ולעזור לאנשים ונשים וילדים הנרדפים, האומרים, "ריבוננו! הוציאנו מן העיר הזאת אשר מקפחים הם תושביה, ותן לנו מאתך מגן, והקם לנו מאתך עוזר"⁹⁹, " כאשר יקבצו המלאכים את נשמות אלה שקיפחו את עצמם ישאלו אותם, "מה עשיתם ביחס לדתכם?" יאמרו, "היינו חלשים באדמתנו". יאמרו, "האם לא הייתה אדמת אלוהים מספיק רחבה למען שתהגרו בה?" אנשים אלה, משכנם הוא בגיהנום, וכמה נורא המשכן הזה. אך לא כך דין החלשים באמת בין הגברים, הנשים והילדים שלא יכלו לעזור לעצמם, ולא יכלו למצוא מוצא אחר מאשר להישאר בבתיהם. כל אלה, יתכן שאלוהים יסלח להם, כי הוא סולח ומוחל¹⁰⁰.

זכות האישה שיגנו עליה מפגיעה בכבוד, "ואלה אשר פוגעים במאמינים ובמאמינות בלי כל הצדקה, יישאו את כובד משקלו של השקר ואשמה ברורה"¹⁰¹, העניין לא נגמר בכך שבעולם הבא יענשו עונש כבד

⁹⁸ סורת צאד 25-21

⁹⁹ סורת א-ניסא 75

¹⁰⁰ סורת א-ניסא 99-97

¹⁰¹ סורת אל-אחזאב 58.

הם יענשו ויפגעו בגופם "ואלה אשר מוציאים דיבה על נשים צנועות ואינם מוכיחים דיבתם בארבעה עדים, יוענשו בשמונים מלקות ויהיו פסולים לעדות לעולם ואלה הם המופקרים"¹⁰².

¹⁰² סורת א-נור 4

פרק רביעי – האחריות מוטלת על האישה

האחריות המוטלת על האישה שווה לאחריות המוטלת על הגבר בכמה נושאים:

1. המטלות: מוטל על האישה לעמוד בחובות הדת עליה, תפילה, צום וזכאה, ולא לעשות חטאים. אלוהים הבטיח את גן עדן למאמינות כמו למאמינים, והבטיח שהכופרות יענשו באותה מידה שהכופרים יענשו. "אכן המוסלמים והמוסלמיות, והמאמינים והמאמינות, והאדוקים והאדוקות, ודוברי הצדק ודוברות הצדק, ובעלי הסבלנות ובעלות הסבלנות, והענווים והענווה, ונותני הצדקה ונותנות הצדקה, והצמים והצמות, השומרים על טהרת ערוותם והשומרות עליה, והמרבית להזכיר את אלוהים והמרבית להזכירו(את אלוהים) - הבטיח להם אלוהים סליחת חטאים וגמול אדיר"¹⁰³, "כדי שיעניש אלוהים את הצבועים והצבועות ואת המשתפים והמשתפות. אך הוא מקבל את חרטת המאמינים והמאמינות, כי אלוהים סולח, רחום"¹⁰⁴.
2. האחריות כלפי המשפחה: מוטלת האחריות להניק את ילודה למשך שנתיים שלמות, שלא יניקו אותו באופן מלאכותי ולא לתת לאישה אחרת להניק אותו. "אימהות (מגורשות) יניקו את ילדיהן שנתיים תמימות למי שירצה לקיים את תקופת ההנקה במלואה. על האב (המגרש) של התינוק לפרנסן ולהלבישן כמקובל. אך, אין לחייב נפש (אדם) יותר מכפי יכולתה. אין להציק לאם בשל ילדה, ואין להציק לאב בשל ילדו. ועל היורש למלא אותם תפקידים. ואם ירצו שניהם גמילה מהנקה בהסכמה ביניהם ובהיוועצות זה עם זה לא יהיה עוון עליהם. אם תרצו לשכור מיניקה לילדיכם. לא יהיה עוון עליכם אם תשלמו את שכרה כמקובל. ויראו את אלוהים, ודעו כי אלוהים רואה את מעשיכם"¹⁰⁵, "הגברים הם השומרים על הנשים בהכוונתן ובדאגה לצרכיהן, מפני שאלוהים העדיף אחדים מהם על אחרים, וכי הם תורמים מרכושם לפרנסתן. אכן, הישרות הן האדוקות השומרות על הנסתר כדרך שישמור אלוהים. אך את אלה אשר אתם פוחדים שתמרודנה, הטיפו להן מוסר, והימנעו מביאה אליהן במגע, והכון קלות, ואם תשמענה בקולכם, אל תמשיכו

¹⁰³ סורת אל-אחזאב 35

¹⁰⁴ סורת אל-אחזאב 73,

¹⁰⁵ סורת אל-בקרה 233

ללחוץ עליהן, ואלוהים הוא הנעלה האדיר¹⁰⁶. על אחריות האישה כלפי משפחתה דובר הרבה במסורת הנביא רק שאנו מסתפקים במה שהוזכר בקוראן.

האחריות המוטלת על האישה באופן כללי

ישנה אחריות מיוחדת שמוטלת על האישה בקשר למשפחתה וישנה אחריות כללית כלפי החברה.

- העדות: האישה שנקראת להעיד חייבת לומר את האמת על מה שנעשה ועל מה שראתה. מספר העדים על מה שנעשה יהיה שני גברים או שתי נשים לפחות. "הקימו שני עדים מקרב אנשיכם. אם לא ימצאו שני גברים, כי אז גבר אחד ושתי נשים אשר אתם מסופקים מהן כעדות, משום שאם אחת מהן תשכח או תטעה, תזכיר לה האחרת"¹⁰⁷. עדות שתי נשים מקבילה לעדות גבר אחד, כי יש להתחשב במצבה של האישה שלפעמים היא שוכחת ובכך היא עזרת באישה הנשייה, אין זה בא להפחית מערכה של האישה ומיכולתה.
- ליהנות הזכויות האזרחיות: האישה נהנית מזכויותיה האזרחיות בשלמותן, היא אינה מאבדת את זהותה ושומרת על אישיותה העצמאית ותמשיך להיקרא בשם משפחה. אום האני, בתו של אבו טאלב אומרת "הלכתי אל הנביא שעשה רחצה לפני התפילה ובתו פאטמה מכסה אותו בבגד. קראתי עליו את השלום ואמרתי אני אום האני בתו של אבו טאלב. הוא בירך אותי, קם והתפלל שמונה כריעות ועל גופו בגד אחד. אמרתי 'בן אמי, עלי בן אב טאלב, התעמת עם איש שעזרתי לו'. הנביא אמר: נעזור למי שעזרת לו".

¹⁰⁶ סורת א-ניסא 34

¹⁰⁷ סורת אל-בקרה 282

פרק חמישי – נשים שהוזכרו בקוראן

בפרק זה נדבר על נשים ששמותיהן או תכונותיהן או סיפורן הוזכרו בקוראן.

1. חווה: היא אם האנושות, אשתו של אדם, האישה הראשונה בעולם ששמה הוזכר בקוראן. נקראת חווה בשל כך שאלוהים ברא אותה ממשהו חי. היא הייתה גרה בגן עדן עם בעלה אדם, אלוהים ברשה להם לאכול מכל פרי העצים מלבד עץ אחד, רק שהשטן פיתה אום והם אכלו מפרי העץ האסור ואלוהים העניש אותם, הוציא אותם מגן עדן ושלך אותם אל כדור הארץ. היסטוריונים טוענים שהיא שפיתתה את אדם בעלה לאכול מפרי העץ האסור בכך שאמרה לו שלפרי יש טעם טוב ולא מזיק. איך היסטוריונים טוענים את הטענה כשהם לא היו נוכחים בזמן המעשה? ולא היו עדים לכך? אלוהים אמר "הוי, אדם! שכונ אתה וזוגתך בגן העדן, ואיכלו מכירותיו, וחיו חיי נועם ורווחה, אך, אל תתקרבו אל העץ הזה, פן תקפהו את עצמכם. אז, השטן התעה את שניהם וגרם להוצאתם מכל אשר היו בו. ואמרנו: "רדו (מגן עדן) זה לזה (תהיו) אויבים, ויהיו לכם בארץ משכן וחיים עד זמן מוגדר. וקיבל אדם מילים מריבוננו, וסלח לו, והוא (אלוהים) הסלתן והרחום." ¹⁰⁸, " הוי אדם! שכונ בגן העדן אתה ואשתך, ואכלו מכל אשר תרצו, אך אל תתקרבו אל העץ הזה, כדי שלא תהיו מן המקפחים." השטן לחש להם כדי להראות להם את ערוותם אשר נסתרו מהם, ואמר, " לא אסר ריבונכם עליכם להתקרב אל העץ אלא כי תהיו מלאכים או תחיו בה עדי עד". הוא נשבע להם ואמר "אני רוצה (רק) טוב עבורכם". והוא הכשילם בעורמתו. וכאשר הם טעמו מן העץ עלתה להם ערוותם, אז הם החלו לכסות את ערוותם מהעלים של גן העדן. אז קרא אליהם ריבונם "האם לא אסרתי עליכם להתקרב אל העץ הזה, והלא אמרתי לכם כי השטן הוא אויבכם המובהק?" אמרו "ריבוננו! קיפחנו את עצמנו ואם לא תסלח לנו ולא תרחם עלינו, נהיה מן האובדים." ¹⁰⁹. "אז אמרנו: "הוי, אדם, אכן, זה אויב לך ולאשתך, היזהרו שלא יוציאכם מגן העדן, אחרת תהיו אומללים. מובטח לך (בגן העדן) שלא תרעב ולא תהיה ערום, ולא תצמא ולא יפגע בך כל חום. אך, השטן לחש לו, ואמר: "הוי, אדם! בוא ואני אראה לך את עץ חיי הנצח, ומלכות נצחית בלתי חולפת". שניהם (אדם ואשתו) אכלו ממנו ואז נגלתה להם ערוותם, והתחילו

¹⁰⁸ סורת אל-בקרה 35-37.

¹⁰⁹ סורת אל-אעראף 19-23.

להתכסות בעלים מן הגן. כך לא ציית אדם לריבונו ושגה. אולם ריבונו בחר בו וקיבל את בקשת סליחתו והדריך אותו. ואמר (אלוהים): "רדו ממנו (גן עדן) כולכם, תהיו אויבים זה לזה, וכאשר תבוא לכם בעתיד הדרכה ממני, מי שינהג על פיה, יודרך ולא יתעה ולא יסבול. אך מי שיסטה מאזהרתי יחיה חיי דוחק, וביום תחיית-המתים נקבץ אותו עיוור. אמר: "ריבוני! למה קיבצה אותי עיוור למרות שהייתי רואה?"¹¹⁰, " אז אמרנו: "הוי, אדם, אכן, זה אויב לך ולאשתך, היזהרו שלא יוציאכם מגן העדן, אחרת תהיו אומללים. מובטח לך (בגן העדן) שלא תרעב ולא תהיה ערום, ולא תצמא ולא יפגע בך כל חום. אך, השטן לחש לו, ואמר: "הוי, אדם! בוא ואני אראה לך את עץ חיי הנצח, ומלכות נצחית בלתי חולפת". שניהם (אדם ואשתו) אכלו ממנו ואז נגלתה להם ערוותם, והתחילו להתכסות בעלים מן הגן. כך לא ציית אדם לריבונו ושגה. אולם ריבונו בחר בו וקיבל את בקשת סליחתו והדריך אותו. ואמר (אלוהים): "רדו ממנו (גן עדן) כולכם, תהיו אויבים זה לזה, וכאשר תבוא לכם בעתיד הדרכה ממני, מי שינהג על פיה, יודרך ולא יתעה ולא יסבול. אך מי שיסטה מאזהרתי יחיה חיי דוחק, וביום תחיית-המתים נקבץ אותו עיוור. אמר: "ריבוני! למה קיבצה אותי עיוור למרות שהייתי רואה?"¹¹¹.

2. אשתו של נוח: "אלוהים נתן דוגמה לאלה אשר כפרו: את אשת נוח ואת אשת לוט. שתיהן היו נשואות לשניים מעבדינו הישרים אך הן יצאו נגדם ולכן לא הועילו בכלום בפני אלוהים, ולבסוף נאמר לה: היכנסו שתיכן אל האש עם הנכנסים אליה"¹¹². בפירושים שבספרים נאמר שנשותיהם אל נוח ולוט שכבו עם בעליהן האכילו אותם רק שהן כפרו באמונה שלהם וכאן מקור הבגידה, הן לא בגדו באמונה שלהם. בסורת הוד מספרים על בנו של נוח שסירב להתעלוות אל אביו ולעלות על הספינה, הוא נשאר עומד על הר וחשב שזה יציל אותו מטביעה, בכל זאת הוא טבע " ובהיות האונניה מהלכת בין גלים גבוהים כהרים, קרא נוח אל אחד מבניו, שלא הצטרף אליהם: "הוי בני! הצטרף אלינו ואל תהיה עם הכופרים". אמר (הבן): "אני אמצא מחסה בהר שיגן עליי מפני המים". אמר (נוח): "אין מגן היום מן הפסיקה של אלוהים, אלא רק למי שאלוהים ירחם עליו", ואז הפרידו ביניהם הגלים, והיה (בנו) בין הטובעים. ואז נאמר: "אדמה! ספגי את המים שלך! שמיים! הפסיקו את הגשם!", אז פחתו המים והעניין נגמר, (והאונניה) עגנה על הר אל-

110

111 סורת ט.ה פסוקים 117-123

112 סורת א-תחרים 10

ג'ודי, ואז נאמר: "אבדו הכופרים!" וקרא נוח אל ריבוננו, ואמר: "ריבונני! בני הוא מבני משפחתי, והבטחתך (להציל אותי ובני משפחתי) צדק היא ואתה הטוב בין השופטים" אמר (אלוהים), "הוי נוח, אין הוא מבני משפחתך, כי זה מעשה שאינו טוב. לכן, אל תשאל אותי מה שאין לך ידיעה עליו, אני מזהיר אותך שלא להיות בין הנבערים". אמר (נוח): "ריבונני! אני מבקש מחסה אצלך מפני שאשאל אותך על אשר לא אדע, ואם לא תסלח לי ותרחם עלי אהיה גם אני מן המפסידים"¹¹³

3. הגר אשתו של אברהם: אברהם היה נשוי לשרה ונסע יחד איתה למצרים שהייתה בשליטת העמלק, מלך מצרים רצה לקחת את שרה מבעלה ולהתחתן איתה כי הייתה יפה מאוד, רק שהמלך ראה בחלומו שעדיף שיעזוב אותה ולא יפגע בה. הוא התעורר משנתו ונתן לשרה משרתת בתור מתנה, שמה הגר. שרה הייתה עקרה והיא ביקשה מבעלה להתחתן עם הגר והוא אכן התחתן איתה והיא ילדה לו ילד בשם ישמעאל. שרה קינאה בהגר וביקשה מבעלה שיסע עם הגר אל מקום רחוק, והוא נסע איתה יחד עם בנם אל מכה, והוריד אותם ליד הכעבה, שם עזב את שניהם שאלוהים יטפל בהם וחזר לפלסטין. נזכר בקוראן שאברהם אמר "ריבוננו! הנה הושבתי מהצאצאים שלי בעמק בלתי פורה על-יד ביתך הקדוש (הכעבה). ריבוננו! זה על מנת שהם יקיימו את התפילה. לכן הסה את לב האנשים אליהם, ופרנס אותם מכל טוב, למען יכירו טובה"¹¹⁴.

4. שרה אשתו של אברהם: אברהם ידע לארח אורחים, אלוהים נתן ו פרנסה רבה. יום אחד, הגיעו אליו אורחים מכובדים והוא הגיש להם עגל צלוי. רק שהם לא נגעו בעגל, אברהם שאל אותם על הסיבה לכך. הם הרגיעו אותו ואמרו שהם שליחי אלוהים אל עדתו של לוט. שרה צחק למשמע דבריהם כי ידעה על עדתו של לוט שהם אנשים קשים ורעים והאורחים אמרו שאלוהים שלח אותם במטרה שישמידו את עדתו של לוט. הם בישרו לה שהיא תלד ילד בשם יצחק ולאחר מכן ילד בשם יעקוב, היא הכתבה בידה על פניה כי ראתה שהדבר הוא מוזר, היא הייתה עקרה בת תשעים ובעלה בן מאה ועשרים. "שליחינו באו לאברהם עם הבשורות. הם בירכו אותו לשלום, והוא בירך אותם לשלום, ואז הוא מיהר להביא להם עגל שמן צלוי, וכאשר ראה שידיהם לא נוגעות בו (באוכל), הופתע מהם והחל לפחד מהם. אבל, הם אמרו לו: "אל תפחד! אנו(מלאכים) נשלחנו אל העם של לוט" אך, אשתו שהייתה עומדת בקרבם (ושמעה את מה שהם אומרים), צחקה כאשר הם בישרו לה על הולדת יצחק (מפני שהיא הייתה עקרה), ואחרי יצחק את יעקוב

¹¹³ סורת הוד 42-47

¹¹⁴ סורת אברהם 37

היא אמרה: "אוי לי! כיצד אלד אם גם אני וגם בעלי באים בימים? בצדק זה דבר מוזר! הם אמרו: "האם יש משהו בלתי אפשרי עבור אלוהים? רחמי אלוהים וברכותיו עליכם בני הבית, כי הוא (אלוהים) מהולל ורב-תפארת".¹¹⁵ "האם שמעת על הסיפור אודות האורחים הנכבדים של אברהם? שבאו אליו ואמרו לו: "שלום!" והוא אמר לי שלום אנשים לא מוכרים" אז הוא פנה במהירות אל אשתו והביא להם עגל מפוטם. והגישו להם, ואמר: "האם לא תאכלו?" הוא החל לפחד מפניהם, אך הם אמרו: "אל תפחד!" וכישרו לו על בן שיהיה בעל תבונה. אז הגיעה אשתו בצעקה, סטרה על פניה ואמרה: "זקנה ועקרה אני!" אמרו "כה אמר ריבונך, כי הוא החכם והיודע"¹¹⁶.

5. אשתו של לוט ובנותיו: לוט הוא אחד מנביאי האל, הוא חזר יחד עם דודו אברהם ממצרים לפלסטין והתגורר בעיירה בשם סדום, היא העיר יריחו. בני אומתו ידועים במשכבי זכר, אלוהים שלח את מלאכיו שירגמו אותם באבנים וירעיד את האדמה מתחת רגליהם. הם עברו דרך אברהם והגיעו אל לוט. אשתו של לוט ראתה אותם ואמרה לאנשי האומה שהם מגיעים. אנשי לוט הגיעו לשליחו ברצונם לעשות בהם שפטים, לשכב איתם. לוט הציע לאנשי העיר את בנותיו בתמורה שלא יעשו בושות כלפי אורחיו, רק שאנשיו סירבו, המלאכים הורו ללוט לעזוב את סדום וייקח את בני משפחתו מלבד אשתו, כי עונש יוטל עליה בשל בגידתה בבעלה, ולפני שהשמש זרחה אלוהים הרס את כפרם של אנשי לוט והשמיד אותם. "בבואם של שליחינו אל לוט, בואם היה קשה בעיניו, והיה עליו למעמסה, ואמר: "זה הוא יום קשה". האנשים מבני עמו באו אליו במהירות, והם היו עושים את הרע, אמר להם: "הוי בני עמי! הנה בנותיי! הן טהורות יותר עבורכם. יראו את אלוהים ואל תמיסו עליי קלון ב(התקפת) אורחיי, האין בכם איש שהולך בדרך הישר?" אמרו: "אתה כבר יודע כי אין לנו רצון על בנותיך, ואתה יודע מה רצוננו". לוט אמר: "אם רק היה לי הכוח לעצור אתכם או אם יכולתי להיעזר בבעל כוח חזק!" אמרו: "הוי, לוט! אנו שליחי ריבונך, אינם יכולים להגיע אליך! הוצא את בני ביתך בלילה הזה, ואל יביס אחד מכם לאחור, פרס לאשתך, אשר יקרה לה מה שיקרה לאחרים. המועד שלהם הוא בבוקר, האין הבוקר קרוב?" וכאשר ניתן צונו נגדם, הפכנו את (העיר הזאת) על פיה: מה שעליה אל תחתינה, והורדנו עליה צרורות של אבנים מעופרת, אשר מסומנות לפי (הוראות) ריבונך. אכן, עונשם של המקפחים

¹¹⁵ סורת הוד 69-73

¹¹⁶ סורת א-ד'אריאת 24-30

לא היה רחוק (מהם)!¹¹⁷, " גם בני עם לוט התכחשו לשליחים. אמר להם אחיהם לוט: "הלא תיראו את אלוהים? אכן אני שליח נאמן לכם, יראו את אלוהים והישמעו לי, אין אני דורש מכם גמולי, כי גמולי מריבון העולמים. בצדק תבואו אל הזכרים בתאוה מכלל בני האדם, ומזניחים את נשותיכם שברא אלוהים עבורכם? אכן, אנשים חוטאים ופושעים אתם". אמרו: "אם לא תפסיק לוט, אנחנו נגלה אותך". אמר: "אני שונא את מעשיכם! ריבוני! חלץ אותי עם בני ביתי מאשר יעשו". "ואמנם חילצנו אותו יחד עם בני ביתו, מלבד ישישה אחת שהתעכבה (אשת לוט). אחר כך הכחדנו את האחרים הנשארים, והורדנו עליהם גשם של אבנים. ומה רע ונורא של המוזהרים אכן בזה אות, אך רובם לא יאמינו"¹¹⁸. "וחילצנו את אלה אשר האמינו והיו יראים (את אלוהים). ולוט, כאשר אמר אל בני עמו: "האם בצדק תעשו את התועבה הזאת למרות שאתם רואים ויודעים כי תועבה היא? האם בצדק תבואו אל הגברים בתאוה במקום הנשים? אכן, אנשים בורים וסבלים אתם!". ולא הייתה תשובה מבני עמו, מלבד שאמרו: "גרשו את משפחת לוט מעירכם כי הם אנשים מיטהרים". ואז חילצנו אותו ואת משפחתו, מלבד אשתו (המרגלת) אשר פסקנו כי תהיה בין המוכחדים. והורדנו עליהם גשם של אבנים, וכה רע היה הגשם אשר בו הומטרו אלה שהתרינו בהם!¹¹⁹. נבהיר שחטאן של נשות נוח ולוט לא היה במעשה זנות אלא בהתנהגות נגד הדת.

6. אמו של יוסף: בסיפור של יוסף עה"ש הוא ראה בחלומו בעודו ילד קטן שאחד עשר כוכבים, השמש והירח, סוגדים לו. הוא סיפר על כך לאביו יעקוב שיעץ לו להסתיר את הסוד ולא יספר לאחים שלו. יוסף היה המועדף אצל אביו, משאר אחיו. בשל כך, אחיו קינאו בו, והם רקמו תכנית להרוג אותו או להרחיק אותו מאביו. האחים ביקשו מאביהם שירשה להם שיוסף יתלווה אליהם בצאתם מהבית לשחק. אביהם הרשה להם בתנאי שישמרו עליו. הם יצאו מהבית וסיכמו בניהם להשליך אותו לבאר בצדי הדרך, והם עשו זאת. בערב חזרו לאביהם כשהם וכים ומספרים שיוסף נשאר מאחור וזאב טרף אותו. אביהם לא האמין לסיפורם והאמין שאלוהים יגמול לו על פרידתו מיוסף. שיירה שהגיעה לבאר, אחד מהאנשים הוריד דלי אל הבאר, ויוסף נאחז בדלי ועלה יחד עם הדלי אל פתח הבאר הם לקחו אותו בתור משרת, הלכו יחד איתו למצרים ומכרו אותו למלך

¹¹⁷ סורת הוד 77-83

¹¹⁸ סורת א-שוערא 170-174

¹¹⁹ סורת א-נמל 53-58

מצרים. הוא גדל והתבגר בארמון המלך, אשתו של המלך התאהבה בצעיר והציעה לו את עצמה, והוא סירב והיא האשימה אותו באונס, גם אם המלך ידע שהוא חף מפשע הוא כלא אותו להוכיח שאשתו צודקת, ושנשים לא ידברו עליה רעות.. יוסף היה כלוא למשך שנים. המלך ראה בחלומו משהו מוזר, וכל כוהני הדת לא יכלו לפרש את החלום, והמלך קרא ליוסף שפירש לו את החלום. ה מצא חן בעיני המלך, והוא מינה את יוסף לשר לענייני מקורות הפרנסה במצריים בשנות דוחק ובשנות רווחה. לאחר זמן מה, אחיו של יוסף הגיעו למצרים לצורך מסחר ופגשו את יוסף כשהם לא מבחינים שזה אחיהם. הוא ביקש מהם שיביאו לו את אחיו בנימין. יוסף רקם תכנית בכדי שאחיו יהיה איתו. והוא שם בשק שלו את כתר המלך, וכך אחיו הואשם בגניבה, ועונשו היה שיהיה בקרבת אחיו יוסף וישרת אותו. יוסף שלח אחד מבגדיו של אחיו אל אביו, באמצעות האחים שלו, שהניחו את הבגד על פני אביהם והאבא שהריח את הבגד, ראייתו חזרה אליו. לאחר שהתעוור מרוב הבכי והעצב שלו על יוסף. יעקוב ואשתו הגיעו למצריים, הוא ואשתו ובניו הלכו אל יוסף וסגדו לו מתוך כבוד, כך היה המנהג במצרים. יוסף הושיב את אביו על כיסא והרים אותו אל על והשאיר את אביו והאחים שלו במצריים. זהו פירוש החלו שהכוכבים והירח והשמש סוגדים לו, נספר לכם בהמשך על איימו של יוסף ששמה רחל, בתו של ליאן בת דודתו של יעקוב. " וכאשר הם נכנסו אל יוסף, הוא קיבץ אליו את הוויו ואמו להם: "היו ברוכים במצרים, אם ירצה אלוהים". ואז הוא העלה את הוריו על כיסא הכבוד וכולם סגדו לו. ואמר "אבא! הנה פשר חלומי, ריבוני הגשים אותו, הוא עשה אתי חסד כאשר הוא שחרר אותי מבית הסוהר, והביאו אתכם אליי מן המדבר, לאחר שהשטן גרם פירוד ביני לבין אחיי, כי ריבוני המיטיב והעושה חסד למי שהוא רוצה, והוא היודע והחכם"120.

7. אשתו של יקיר מצרים: סיפרנו מקודם שיוסף נמכר ליקיר מצרים בשפת היום הוא נקרא שר האוצר, והשר הורה לאשתו לטפל ביוסף ולתת לו כבוד "האיש ממצרים אשר קנה אותו אמר לאשתו: "התייחסי אליו בכבוד, כי אולי הוא יועיל לנו או שנאמץ אותו כבנו". וכך ביססנו את יוסף בארץ, כדי ללמד אותו לפרש אירועים. לאלוהים יש שלטון על הכול, ואולם רוב האנשים אינם יודעים זאת"121.

120 סורת יוסף 99-100

121 סורת יוסף 21

סיפרנו על אשתו של השר שפיתה אותו והוא סירב שלא יעשה חטא וניסה לברוח והיא אחזה בבגדו וקרעה תא הבגד רק שהוא הצליח לברוח והיא סיפרה לבעלה שיוסף נסה לאנוס אותה.

” זאת (אשת השר הראשי של פרעה) אשר היה בביתה ניסתה לפתות אותו, ונעלה את הדלתות, ואמרה: “בוא אלי”. הוא אמר: “ישמור אותי אלוהים! אדוניי התייחס אליי בצורה מכובדת, וכי לעולם לא יצליחו המקפחים”. והיא חשקה בו, ואולי היה חושב להתמסר אליה אלמלא ראה את אות ריבונו. עשינו זאת כדי להרחיק את הרעה ואת התועבה ממנו. כי היה מעבדינו הנאמנים. והוא רץ לקראת הדלת לברוח, אבל היא רצה אחריו לתפוס אותו, ואז היא קרעה את חולצתו מאחור. שניהם מצאו את בעלה מחכה ליד הדלת. אמרה: “מה דינו של מי שרצה לעשות מעשה תועבה עם אשתך, אם לא מאסר או עינוי כואב?”. אמר: “היא ניסתה לפתות אותי”, ועד מבני ביתה העיד: “אם חולצתו קרועה בחלקה הקדמי, הרי היא צודקת והוא מהמשקרים אך אם חולצתו קרועה בחלקה האחורי, הרי היא משקרת והוא מהצודקים”. וכאשר ראה (בעלה) כי חולצתו קרועה מאחור, אמר: “ זה מהמזימות שלכן, ואכן המזימות שלכן נוראיות. יוסף, אל תשים לב לזה, ואת, בקשי סליחה על חטאיך, מפני שאכן היית מהחוטאים”¹²². “אז אמרה אשת השר הראשי(של פרעה): “עתה ייצא הצדק לאור, אני ניסיתי לפתות אותו, והוא אכן מהצדיקים”¹²³.

8. החברות של אשת השר: היו שמועות בבירת מצרים שאשתו של השר פיתתה את יוסף. לשונות רבים דיברו על תאוותה של האישה שניסתה להכריח את משרתה שיבואו אליה. השמועות הגיעו לאוזני אשת השר והיא רצתה לתרץ את טעותה בכך שיוסף היה בעל יופי בלתי יתואר וכך אישה משתוקקת להיות בקרבתו. היא הזמינה לבייתה את נשות מכובדי מצרים הגישה להן מגשים של תפוחים ועל המגשים סכינים בכדי שיחתכו את התפוחים. ובזמן שעסקו בחיתוך התפוחים קראה ליוסף שיכנס אליהן לפי בקשתן, הוא נכנס והן הביטו בו ובעוצמת היופי שלו, הן איבדו את הכיוון פערו את פיהן ובלי שירגישו הן התחילו לחתוך את ידיהן בסכינים שהוגשו אליהן בלי להרגיש בשום כאב, הדם זרם מאצבעות ידיהן והן אמרו “זה לא אדם, הוא אחד המלאכים” וכולן רצו לפתות אותו. אשתו של השר חייכה למראה עיניה ואמרה, זהו יוסף שפיתיתי אותו, לא אעזוב אותו עד שיענה לו. “וכאשר היא שמעה על דברי הרכילות שלהן, היא הזמינה אותן, והכינה להן מקום ישיבה נוח, ונתנה סכין ביד כל אחת, ואמרה: “צא אליהן”. וכאשר הנשים ראו את יוסף

¹²² סורת יוסף 29-23

¹²³ סורת יוסף 51.

נדהמו מיופי מראהו עד כי חתכו את ידיהן, ואמרו: "ישמרנו אלוהים! אין זה בן-אדם. אין זה אלא מלאך אציל". אמרה: "הנה הוא זה אשר גיניתן אותי בגללו. אמנם רציתי לפתות אותו, אך הוא כבש את יצרו. ובכן, אם הוא לא יעשה מה שאני דורשת ממנו, הוא בטוח ייכלא ויושפל"¹²⁴.
"אמר: "ריבוני! המאסר טוב לי ממה שהן מזמינות אותי לעשות, ואם לא תרחיק ממני את מזימותיהן, אכנע ואהיה בין הנבערים!"¹²⁵ " אמר: " מה הייתה כוונתכן ברכילותכן על יוסף?", אמרו: "חלילה לנו מאלוהים! אין אנו יודעות עליו כל רע"¹²⁶.

9. אמו ואחותו של משה: כוהני הדת של מצרים אמרו לפרעה שבקרוב ייולד ילד מבני ישראל ויהיה הפרעה של מצריים ופרעה מרוב כעס ציווה שיהרגו כל ילד זכר שייוולד מבני ישראל. אמו של משה ילדה אותו, פחדה שיהרגו אותו, והשראת אלוהים היא השליכה אותו לנהר הנילוס ובכך היא נרגעה כי האחריות עליו בידי אלוהים, הוא שישפטו והוא שיחליט. מאחר יותר היא ידעה שהמים נשאו את ילדה למקום קרוב לארמון פרעה, ופרעה ציווה שיביאו אליו את התיבה בה נמצא משה, והוא ציווה להרוג את הילד, רק שאשתו התנגדה לבקשתו ובקשה שהילד יהיה שלה, כי היא ובעלה היו עקרים וכך משה נשאר בביתו של פרעה. אמו של משה ששמה "יוכבד" שלחה את אחותה שתבדוק מה עלה בגורלו של בנה והיא אמרה לאמה שהא חי בארמנו של פרעה. נשים ביקשו להניק אותו רק שהילד משה סירב לבקשתן, אשתו של פרעה וביקשה שאמו המקורית והיא שתניק אותו, היא הראתה לפרעה את הדרך לבית מגוריו ולמשפחתו אמו המקורית הניקה אותה רק שלא אמרה שהיא אמו האמתית (ואלוהים הורה לה לא לומר זאת). אמר "וכבר גמלנו לך חסד עוד פעם, כאשר ציוונו על אמך את אשר ציוונו עליה, כי שימי את בנך בתיבה, והשליכי אותו לים, והים יטיל אותו לחוף, וייקח אותו אויבי (פרעה) ואויבו. והענקתי לך מאהבתי, למען תגדל תחת פיקוחי. אחותך הלכה ואמרה, אראה לכם בני משפחה אשר יטפלו בו. וכך החזרנו אותך אל אמך, כדי שהיא תירגע ולא תצטער. אחרי שגדלת הרגת נפש, וחילצנו אותך מן הצרה, והעמדנו אותך בניסיון, ושהיה מספר שנים במדיין, אחר כך באת בזמן המיועד (לשליחות), הוי, משה"¹²⁷.

10. אשתו של פרעה: אמו של משה השליכה את בנה לנהר הנילוס והזרם לקח את התיבה שבה נמצא התינוק עד שהגיעה לעצים שעל חופי הנילוס שם נמצא ביתו של פרעה, אחת המשרתות של אשת

¹²⁴ סורת יוסף 30-32.

¹²⁵ סורת יוסף 33

¹²⁶ סורת יוסף 51

¹²⁷ סורת טה.הא 37-40

פרעה, כולם חשבו שבתיבה יש כסף אסיה הסתכלה וראתה שיש תינוק בתיבה, סיפרה על כך לפרעה שציווה לשחוט את התינוק. היא המשיכה לדבר איתו עד שעזב והשאיר את התינוק בידיה " והשרינו לאמו של משה: "הניקי אותו (את משה), אך אם את דואגת לחייו, זרקי אותו לים, ואל תחששי ואל תצטערי כי אנו נחזיר אותו אלייך ונקבע אותו כאחד השליחים". ואז משכו אותו בני פרעה, כדי שמאוחר יותר הוא יהיה אויב להם, ולהביא עליהם יגון, משום שפרעה והמן עם צבאותיהם היו חוטאים. ואמרה אשת פרעה: "אושר הוא לי ולך, לכן אל תרצחו אותו, ואולי הוא יעזור לנו, או שנאמץ אותו כילד לנו, והם אינם חשים (שיביא לכלייתם)"¹²⁸. נשים צריכות לקחת דוגמה מאשתו של פרעה שהייתה נשואה לבעל עריץ היא סבלה כל חייה, רק שהיא בכל סבלה ושמרה על דתה ואלוהים נענה לקריאתה וגמל לה בחסדיו".

11. **הבנות של שועיב:** משה גדל ונהיה בוגר במצרים והיה מקרה שאחד מבני ישראל התעמת עם אחת מחייליו של פרעה, משה התערב במה שנעשה, היה את החייל והרג אותו. והישראלי התעמת עוד פעם עם אחד מחיילי פרעה ומשה היכה את הישראלי, שאמר למשה: התרצה להרוג אותי כמו שהרגת את החייל? משה הה מודאג וידע שאין לו מקום במצרים, והלך אל חצי האי ערב ומשם נסע דרומה, אל מדיין, הוא הלך אל באר מים שממנו משקים את העדרים, שם ראה שתי צעירות שמתרחקות מהבאר בגלל צפיפות האנשים שהייתה שם, משה שאל אותן למה הן לא משקות את עדרן והן אמרו שיעשו זאת בעת שאנשים יתפנו, כי אבא שלהן הוא איש מבוגר שלא יכול להגיע אל הבאר ואין מי שיעשה את זה במקומו. משה השיל את שרווליו, הרים את מכסה האבן של הבאר והביא מים לצעירות שישקו את העדר שלהן, הן הודו לו על מעשהו והוא הלך וישב בצלו של עץ ממתין חסדיו של אלוהים. הצעירות חזרו אליו והזמינו אותו אל בית אביהן, ביקשו מאביהן שישכור את משה ושיעבודו אצלו, האיש המבוגר, שועיב, נביא האל, ומשה, סיכמו ביניהם שמה יעבוד אצל שועיב למשך שמונה שנים ואם ימשיך לעבוד עד עשר שנים והוא יחתן אותו, את משה, עם אחת מבנותיו. משה הסכים להצעתה ונשאר בביתו ועזר לו, לאחר תום תקופת עשר השני משה התחתן עם בתו ששמה ציפורה. הוא ואשתו חזרו למצרים, בחזרתם הוא ראה אש במדבר סיני, הוא הגיע אל מקו האש, וניתנה לו שליחות. אלוה ציווה עליו לספר על כך

לפרעה. "וכאשר הגיע אל מי מדיין, מצא שם קהל אנשים משקים (את עדריהם) ועל-ידם שתי נשים המונעות עדרן משתייה. אמר: "מה הסיפור שלכן?" אמרו: "לא נשקה עד שהרועים יגמרו להשקות (את עדריהם) ואבינו קשיש". ואז השקה להן (את עדרן), אחר כך פנה לנוח בצל, ואמר: "ריבוני! נחוץ לי כעת חסדך". לאחר מכן, באה אליו אחת מהן, מתהלכת בביישנות ואמרה: "אבי מזמין אותך אליו כדי לגמול לך עבור אשר השקית לנו. וכשפגש אותנו, והגיד לו את קורותיו, אמר (האב): "אל תירא! כבר נחלצת מן האנשים המקפחים". אז אמרה אחת מהן: "אבי! שכור אותו! כי הטוב ביותר שאפשר לשכור הוא החזק והנאמן". ואמר (האב): "רוצה אני לחתן אותך אחת משתי בנותיי, בתנאי שתעבוד עבורי במשך שמונה שנים, ואם ברצונך, תישאר עשר שנים, כי לא ארצה להלאות אותך. אם ירצה אלוהים, תגלה כי מן הישרים אני". אמר (משה): "זה ביני ובינך, ואיזה משני התנאים שאמלא לא תהיה לך עליי איבה (לא תתלונן), ואלוהים עד על מה שאנו אומרים". כאשר סיים משה את שנות שכירות ועזב עם בני ביתו, ראה אש דולקת לצד ההר, אמר לבני ביתו: "שהו כאן, כי ראיתי אש, אולי אביא לכם ממנה ידיעה, או גחלת אש על מנת שתתחממו. כאשר ניגש אליה, נקרא אליו מכיוון הוואדי הימני, בבקעה המבורכת, מהעץ, (ונאמר לו): "הוי, משה! אני הוא אלוהים, ריבון העולמים"¹²⁹. "כשר משה אמר לבני משפחתו: ראיתי אש אשר על פיה אביא לכם הודעה, או אביא לכם לפיד אש, כדי שיהיה לכם חם"¹³⁰, "האם הגיע אליך סיפורו של משה? כאשר הוא ראה אש בוערת ואמר לבני משפחתו: הישאר כאן, כי הבחנתי באש בוערת, אולי אבי לכם שלהבת ממנה, או אמצא על פי האש מי שידריך אותנו"¹³¹

12. אשתו של דוד: מספרים על אחד ממפקדי צבא דוד ששמו אוריה החיתי, לאחר אחד הקרבות הוא נעדר לתקופה ארוכה ועזב את אשו הצעירה, ובהיעדר בעלה, דוד ביקש את ידה ממשפחה, והתחתן איתה. בזמן שדוד שהה בארמונו נכנסו אליו שני אנשים כדי שישפוט ביניהם. אחד מהם סיפר שלאחיו שי תשעים ותשעה כבשים, ולו רק כבש אחת, ואחיו רוצה לקחת ממנו את כבשתו היחידה. דוד איים להכות בנתבע, שאמר לו "הרי יש לך תשעים ותשעה נשים, איך התחתנת עם אשתו של אוריה?!". דוד ביקש מאלוהים שיסלח לו ואלוהים סלח על חטאו, והשאיר אותו בביתו כאחד הנביאים. מספרים שדוד ראה אישה שמתקלחת ערומה על גג ביתה, היא הייתה היפה מבין

¹²⁹ סורת אל-קצץ 23-30

¹³⁰ סורת א-נמל 7

¹³¹ טא.הא 8-10

הנשים. היא כיסתה את גופה העירום בשערה, והוא שאל על זהותה, ונאמר לו שהיא אשתו של אחד ממפקדי צבאו שנעדר. הוא עקב אחרי בעלה ושלח אותו למערכות מלחמה עד שנהרג, ודוד התחתן עם אשתו של המפקד. לאחר מכן, קרה כפי שסיפרנו על שני המלאכים שנכנסו אליו בדמות בני אדם וסיפרו לו על המחלוקת ביניהם ועל הכבשים ועל תשובתו של הנתבע. למשמע דבריו של הנתבע, דוד בכה למשך ארבעים יום עד שהעשב נבט בין דמעותיו. הוא סגד לאלוהים וביקש את סליחתו ואלוהים מחל לו. "האם שמעת על מקרה שני היריבים שטיפסו מעל גדר מקום עבודתו (של דוד). וכאשר הם נכנסו, הוא נבהל מפניהם. הם אמרו: אל תפחד! שני יריבים אנו, אחד מאתנו התנכל לרעהו. שפוט בינינו בצדק ובלי משוא-פנים, והדריכנו לדרך הישר. זה אחי אשר לו תשעים ותשע כבשות ולי כבשה אחת, והוא אמר לי: "אני רוצה שתיתן לי אותה. ולחץ עליי מאוד כדיבור". אמר: "אכן הוא קיפח אותך בבקשו לצרף את כבשתך אל כבשותיו. הן, השותפים מרבים להתנכל זה לזה, אך לא אלה אשר האמינו ועשו את הטוב, ואולם הם מעטים." לבסוף הבין דוד כי רק לנסותו ביקשנו. אז ביקש את סליחת ריבונו ונפל אפיים ארצה והתחרט בכנות. לכן סלחנו לו, ואכן לו אצלנו קירבה מובטחת, ומקום טוב לחזור אליו"¹³². תמצית הפירוש של אבן כתיר על מה שנאמר, שהסיפור מעולם לא הוכח, רק שאלוהים ידוע את האמת, וכפי שסופר שני האנשים שהגיעו אל דוד הם המלאכים גבריאל ומיכאל, והכבש היא משל לאישה שהכוונה היא לאמו של שלמה עליו השלום.

13. מלכת שבא: אלוהים מוינה את שלמה בן דוד למלך ששולט ברוחות ובשט ולימד אותו לדבר עם העופות. סולימן הלך עם צבאו אל תימן והגיע לצנעא והיה זקוק למים, הוא חיפש את הדוכיפת שיראה לו איפה נמצאים המים והוא לא מצא אותה, ושלמה נשבע שהוא יישחט את העוף אלא אם תהיה לו סיבה אחרת. ולבסוף הגיע הדוכיפת אל שלמה וסיפר לו שבארץ שבא ישנה ממלכה ששולטת בה אישה שיושבת על כס עצום רק שבני אומתה עובדים את השמש ולא את אלוהים. שלמה שלח מכתב למלכה של שבא בו הוא אומר "בשם אלוהים הרחמן הרחום, אל תתיירו, ובואו אלי מוסלמים". היא אמרה "הוי מכובדי, אבקש את עצתכם בענייני, איני מחליטה בלי שאתייעץ עמכם והיו עדים להחלטתי"¹³³ מלכת שבא קיבלה את המכתב ונדהמה, והתייעצה עם בני עדתה, הם לא נתנו לה עצה אבל אמרו שהם מוכנים לעשות כל מה שמווה עליהם, גם אם זה

¹³² סורת צאד 21-25

¹³³ סורת א-נמל פסוקים 29-32

יהיה באמצעות כוח. רק שהמלכה עדיפה לטפל בעניין בחוכמה וברוגע, ושלחה מתנה לשלמה, ורצתה לראות מה תגובתו. הוא החזיר לה את המתנה, והבטיח שהוא יבוא אליה. היא שמעה על כך והחליטה שיהא תלך אליו. שלמה שמע על רצונה ואמר לאנשיו שיכינו בשבילה כס מלכות במסווה, אם היא תדעה אם זה הכס שלה. ושיכינו בשבילה רצפה עשויה מזכוכית, שמים זורמים מתחתיה. היא, כשהגיע אל סולימן, ראתה מים הלכה וחשפה את רגליה, שלמה אמר לה שהיא דורכת על רצפת זכוכית והמים נמצאים מתחת לרצפה, והיא נדהמה. והוא שאל אותה אם זה כס המלכות שלה, והיא בחכמתה השיבה שזה דומה לכוס שלה, לא אמרה כן ולא אמרה לא. היא ראתה את כוחו של שלמה, דבריו שכנעו אותה, והיא התאסלמה והאמנה באלוהים וקרא לבני אומתה להתאסלם, וכולם התאסלמו והאמינו באלוהים ושלמה הוא נביאו. "אחר-כך ערך מפקד לגייסות העופות ואמר: "למה אין אני רואה את הדוכיפת? האם היא מן הנעדרות? אענישה בחומרה או אזבח אותה או שתגיש לי תירוץ מקובל" לאחר זמן מה הגיעה ואז אמרה: "ידיעתי הקיפה מידע שאינו מוכר לך, והבאתי לך מידע אמין מארץ שבא. הנני מצאתי מלכה השולטת בהם, והוענק לה מכל דבר ולה כס-מלכות אדיר. מצאתי אותה ואת בני עמה סוגדים לשמש מלבד אלוהים, וקישט להם השטן את מעשיהם (פיתה אותם), ויסירם מדרך הישר, ואין הם מודרכים, כדי שלא יסגדו לאלוהים המגלה את הנסתר בשמים ובארץ ויודע מה שמסתירים ומה שחושפים, אלוהים, אין אלוה מלבדו, ריבון כס-המלכות האדיר". אמר: "נחזה (נבדוק), אם דברי הצדק או שקר דיברת. הובילי מכתבי זה חרקי אותו אליהם, ולאחר מכן, זווי הצידה קצת וראי מה יענו". אמרה: "הוי, אלה השרים! נזרק אליי מכתב מכובד. אכן, הוא משלמה, ובו (כתוב): "בשם אלוהים הרחמן הרחום אל תתייהרו, ובואו אלי מוסלמים (מתמסרים לאלוהים)". אמרה: "הוי, מכובדי! אבקש את עצתכם בענייני, איני מחליטה בלי שאתייעץ עמכם ותהיו עדים להחלטתי". אמרו: "אנחנו איתנים, אנשי חיל רב, אך, בידך ההחלטה, אז חשבי מה תצווי אנו נקיים". אמרה: "הנה, המלכים בבואם אל עיר ישחיתוה וישפילו את מכובדי, כי כך מנהגם, והנה, אני שולחת להם מתנה, ואחכה לאשר ישיבו לשליחים". כאשר הגיע (שליח שבא) אל שלמה, אמר(שלמה): "ברצונכם להוסיף לי כסף? אשר העניק לי אלוהים טוב מאשר העניק לכם, אך אתם ממתנתכם מרוצים. אליהם, ואנו נביא להם גייסות אשר לא יצליחו לגבור עליהם ונסלקם מארצם ממולדתם נכנעים ומבוזים". אמר: "הוי, השרים, מי מכם יוביל אליי את כס-מלכותה לפני שהם יגיעו אליי מוסלמים (מתמסרים)?" ואמר שד אמיץ מהשדים (ג'יז): "אני אביא אותו אליך עוד לפני שתקום

ממקום מושבך, ואני די חזק ונאמן לבצע זאת". אז אמר זה הבקי בספר: "אני אוכילהו אליך לפני שתעצום עין ותפתחנה". וכאשר שלמה מוצב בסמוך לו, אמר: "זה מחסדו של ריבוני, לבחון האם אכיר לו טובה או אהיה כפוי טובה לו. ומי שיכיר טובה, רק לנפשו יודה, אך, אם יהיה כופר כפוי טובה, הן, ריבוני עשיר (אינו נזקק) נדיב". ואמר שלמה: "החליפו את צורתו של כס מלכותה, ונראה אם היא יכולה לזהותו או שתהיה מאלה אשר אינם יכולים לעשות כן". וכאשר באה נאמר לה: "הזה הוא כס-מלכותך?" אמרה: "הוא נראה כמוהו". (אז נאמר): "לנו ניתנה הדעת לפניך כי היינו מוסלמים (מתמסרים לאלוהים)". ואולם מה שעבדה מלבד אלוהים מנע ממנה (מלעבוד את אלוהים), הן היא הייתה מעם של כופרים. נאמר לה: "היכנסי אל הארמון", וכאשר ראתה אותו חשבה שרצפתו מכוסה במים אדירים, על כן גילתה את שוקיה (שלא יירטבו בגדיה). אמר שלמה: "זה ארמון אשר רצפתו מזכוכית". אמרה: "ריבוני! קיפחתי את עצמי, ועתה אני מוסלמית (מתמסרת) עם שלמה לאלוהים, ריבוני העולמים"¹³⁴.

14. אשתו של איוב: אלוהים בחן את איוב במצוקתו, האש כילתה את כל שהוא זרע, ואת רכושו וכספו והוא נשאר איתן באמונתו. אלוהים בחן אותו באובדן בנו ואמונתו גברה עוד יותר. גם כשהוא חלה במחלה אמונתו גברה עוד יותר והוא היה לדוגמה לסבל במשך דורות רבים. גופו של איוב הצטמק ופניו נהיו צהובים, והוא לא יכול לישון במיטתו מרוב כאב. בשר גופו התפזר וכל הקרובים והרחוקים התרחקו ממנו מלבד אשתו המאמינה הסובלת, היא המשיכה לטפל בו ולאות את פצעיו, מודה לאלוהים על גורלו של הבעלה. באחד הימים הגיעה אשתו אליו וביקשה ממנו שיתפלל לאלוהים שישל מעליו את הרוע ויבריא אותו, והוא אמר שהוא כולו בושה מפני אלוהיו כי רק אלוהים יודע מה מצבו והוא בחסדיו יכול להבריא אותו, ברוב חסדיו. היא שוב פעם חזרה על דבריה אליו, והוא כעס מאוד וחשב שאמונתה וסבלנותה פחתו והוא הזהיר אותה שאם אלוהים יבריא אותו הוא יצליף בה מאה שוטים, ונשבע שלא יאכל מאוכל והשתייה שהיא מגישה לו עד שאלוהים חלט בעניינו. הוא נשאר לבדו והכאבים גברו והא פנה אל אלוהים בתחינה ואמר "אלוהים, נפגעתי רבות, ואתה הוא הרחמן שברחמנים", אלוהים נענה לקריאתו ואמר לו שיתחיל להתקלח. מתחת לרגליו יצאו נביעות מים מהאדה, והוא שתה והתרחץ ופצעיו נעלמו וגופו נהיה בריא וכל הפגע והרוע התרחקו ממנו והוא חזר אל עצמו בריא ושלם, יותר טוב ממה שהיה בעבר,

אשתו חזר אליו וראת איש צעיר ובריא וגופו חזק. בהתחלה לא זיהתה אותו, רק לאחר מכן היא ידעה שזה בעלה. הוא נשבע מקודם שיצליף בה מאה שוטים, רק שהוא ידע שהיא שטיפלה בו וביקש מאלוהים רשות להפר את שבועתו. ואלוהים בכדי לא להפר את שבועתו ציווה עליו לקחת מאה זרדים ולתת לה מאה נגיעות כך בסדי אלוהים כלפיו וכלפי אשתו. " וזכרו את עבדנו איוב, כאשר קרא אל ריבונו ואמר: "השטן הנחית עליי אסון ומצוקה".

(ונענה) "רקע ברגלך, הנה מים קרים לרחצה ולשתייה" והחזרנו לו את בני משפחתו והכפלנו אותם כחסד מאתנו ובלקח לבעלי הבינה. "וקח בידך חבילת עשבים טריים והכה בה, ואל תחלל את שבועתך". ומצאנו אותו סבלן. איזה עבד נאמן! הוא תמיד מבקש סליחה! "135, " ואיוב, כאשר קרא אל ריבונו: "פגעה בי צרה, ואתה הרחום שברחומים", ונענינו לו, והסרנו את הצרה מעליו, והחזרנו לו את בני משפחתו במספר כפול, ברחמינו וכאות הזכרה לעובדים אותנו"136.

15. אשתו של עמרם: אמה של מרים חייתה תקופה מסוימת ולא הולידה ילדים בגלל שהייתה עקרה. היא הבטיחה שאם אלוהים, יעזור לה ללדת בן זכר היא תטיל עלי ילדה את השמירה על בית המקדש. אלוהים נענה לתפילתה והיא ילדה, לא בן זכר, אלא בת נקבה, והיא הייתה עצובה כי לא יכלה לעמוד בהבטחתה כי הבת לא יכולה לעמוד במשימות של הגבר, בכך שתשרת את בית המקדש, היא קראה לכתה בשם מרים, אלוהים בירך אותה על ילודה, הוא הנותן והוא היודע הכל. אביה של מרים נפטר והיא גדלה בתור יתומה, נאמר שבבני ישראל היה עוני וזכריה לקח אליו את מרים ואימץ אותה כך רצה אלוהים בכדי שמרים תלמד מזכריה הנביא את הידע והמעשה החסדים. מרים העבירה את זמנה בלעבוד את אלוהים, בעלה של דודתה נתן לה חדר, משה שאף אחד לא נכנס אליו מלבדו, והוא דאג לצרכיה וטיפל בה, מספרים שכל פעם באמצע הקיץ ופירות של קיץ באמצע החורף, הוא נדהם למראה עיניו ושאל אותה מאיפה יש לך את כל זה והיא אמרה: אללה מרנס את מי שרוצה בלי חשבון.

"כאשר אשתו של עימראן (עמרם) אמרה: "ריבוני! נדרתי נדר, להקדיש לך את אשר אני נושאת ברחמי. אנא, קבל ממני! אתה השומע היודע". כאשר ילדה אותה, אמרה: "ריבוני! ילדתי בת"- אך אללה יודע היטב מה היא ילדה - ואין הזכר כנקבה, "וקראתי לה מרים, אנא שמור עליה ועל צאצאיה מפני השטן הארור". ריבונו קיבל את הבת ברצון וחסד, וגידל אותה בשפע ובטוב,

135 סורת צאד 39-44

136 סורת אל-אנביא 83-84

והפקיד את זכריה (דודה, הנביא) לשמור עליה ולהיות אחראי לה. בכל פעם שביקר אותה זכריה במקום עבודתה לאללה, מצא מזון לידה. אמר: "הוי, מרים מניין לך זה? אמרה: זה מאללה. אללה מפרנס את מי שרוצה בלי חשבון"¹³⁷.

16. אשתו של זכריה: זכריה התבגר ושערות שיבא מלאו את ראשו, העביר את מזמנו בלעבוד את אלוהים, הוא הצטער על כך שאין לו בן, הוא היה בן תשעים גופו ועצמות גופו חלשים ואשתו קשישה עקרה ורק שהוא קיבל את רצון אלוהים, הוא היה מלא תקווה כי ראה שעמרן שהה קשיש ואשתו עקרה נולדה להם בת הוא פנה לאלוהים באומרו "ריבוני, אל תשאיני יחיד בלי בן יורש ואתה הטוב שמורישים"¹³⁸. אלוהים נענה לתפילתו והעניק לו ילד שמו יחיא בנו זכריה. "נענינו לו והענקנו לו א יחיא, וריפאנו לו אשתו, הם היו זריזים במעשים טובים, ומתפללים אלינו ברצון וביראה, והיו נכנעים לנו"¹³⁹. כשהמלאך ירד אליו ובישר לו שיוולד לו ילד והוא איש קשיש ואשתו עקרה הוא נדהם ושאל את אלוהים בתדהמה "ריבוני, כיצד יהיה לי בן למרות שאשתי עקרה ואני בא בימים?", אלוהים אמר לו "זה קל מאוד עבורי, הרי שכבר בראתי אותך כאשר לא היית דבר"¹⁴⁰. זכריה נרגע, ונזכר במילותיו של אלוהים שהוא שכרא אותו וכשהוא לא היה קיים בעולם ואלוהים הכל יכול ואין מוזר בדבר שהוא יעניק לו ילד בהיותו איש קשיש. "כאף.הא.יא.עין.צאד. זכר רחמי ריבונך על עבדו זכריה, כאשר קרא אל ריבונו קריאה בסתר. אמר: "ריבוני! אני, כבר חלשו עצמותי, והשיער שעל ראשי האפיר, ומעולם לא הייתי אומלל בקריאה אליך ריבוני. ואכן אני חושש מפני הקרובים שלי אשר אחריי, ואשתי עקרה, אז בבקשה ממך על כן הענק לי מטובך בן, אשר יירש אותי ואת בית יעקוב. ועשה אותו, ריבוני, כמישהו שיהיה מקובל!" "הוי, זכריה! הנה אנו מבשרים לך על בן ושמו יהיה יוחנן (יחיא), שם שלא ניתן לאף אחז קודם לכן". אמר: "ריבוני! כיצד יהיה לי בן למרות שאשתי עקרה ואני בא בימים?" אמר: "כן אמר ריבונך, זה קל מאוד עבורי. הרי שכבר בראתי אותך כאשר לא היית דבר". אמר: "ריבוני! תן לי סימן!", אמר: "האות שלך יהיה שלא תדבר אל אנשים שלושה לילות ברצף". אז יצא אל בני עמו מהמסגד וסימן להם לשבח (את אללה) בבוקר ובערב. "הוי יחיא! אחוז את הספר בחוזקה!", והענקנו לו חכמה בצעירותו. והענקנו לו רחמנות וטוהר מאתנו, והיה ירא! והיה

¹³⁷ סורת אל-עמרן 37-34

¹³⁸ סורת אל-אנביא 89

¹³⁹ סורת אל-אנביא 90

¹⁴⁰ סורת מרים 8-9

מכבד את הוריו, ולא היה מתנשא או מרדן. ושלוש עליו ביום הולדתו וביום מותו וביום שיוקם לתחייה¹⁴¹. " שם זכריה קרא אל ריבונו: "הענק לי בחסדך זרע טוב, כי אתה שומע התפילה". המלאכים קראו לו בעודו עומד בתפילה בבית התפילה ואמרו לו: "אללה מבשר לך על (בן ושמו) יחיא (יוחנן), אשר יאמת את דברו של אללה, ויהיה אדון ונמנע מהנאות החיים, ונביא מן הישרים" אמר (זכריה): "ריבוני! כיצד יהיה לי בן ואני זקן ואשתי עקרה?" והוא נענה: "כך יהיה. אללה יעשה כל מה שרוצה" אמר (זכריה): "ריבוני! תן לי אות". והוא נענה, "האות שלך: שלא תדבר עם האנשים שלושה ימים אלא ברמזים. והזכר את שם ריבונו רבות, ושבחהו כל ערב ובוקר"¹⁴².

17. מרים אמו של ישוע: מרים בתו עמרם, חי תחת כנפיו של זכריה נביא האל בעלה דודתה, כל אחד מעדתו של אביה רצה לקחת אותה ולטפל בה רק שבסוף זכריה בחר וזה חסדו של אלוהים, הוא הקרוב אליה ביותר לחרב אביה הוא היה נדהם שכל פעם שהיה נכנס לחדרה מצא שם פרנסה פירות של קיץ באמצע החורף ופירות של חורף, באמצע. וכששאל אותה על המעשה אומר שאלוהים מפרנס את מי שהוא רוצה בלי חשבון. אימא של מרים נדר לאלוהים מקווה שיילדוה יהי זכר, וכשהיא ילדה היא ראתה שהילוד שלה הוא נקבה "הזכר לא דומה לנקבה", רק שאלוהים קיבל את פני בתה בפנים מוארות. היא התבגרה כמאמינה ועובדת את אלוהים, סוגדת לו, אלוהים רצה להעניק לה ילד מתוך נשמתו והיא נדמה, איך אלה בן כשאני רווקה אמרה "כיצד יהיו לי ילדים, ולא נגע באיש, ולא הייתה פרוצה?"¹⁴³. אלוהים אמר שבכוחו לעשות זאת, כי הוא הכל יכול. היא הרתה וברגע הלידה היא הייתה מפוחדת, איך תיראה בעיני בני אומתה, קיווה באותה רגע שתמות מרוב בושה, ורגע לפני שילדה הלכה והתיישרה מתחת לדקל, אכל מפירותיו ושתתה מהמים הזורמים תחתיו והיא ילדה את ילודה נשאה אותו בידיה והלכה אל בני עדתה, הם היו בתדהמה, איך אישה צעירה תלד ילד, וכפי שהם יודעים היא אישה צדיקה ומאמינה ובני משפחתה אנשים מכובדים, אלוהים הורה להל שמור על שתיקתה ולא תענה לשאלות של אחרים, וכל פעם שהיא נשאל הייתה מפנה את אצבע ידה לכיוון הילד ואומר: תשאלו אותו מי הוליד. התינוק "אכן, אני עבד אללה, אשר נתן לי הספר ועשה אותי נביא"¹⁴⁴. הם השתתקו והאמינו שאלוהים הוא הכל יכול, והאמינה שמרים, היא אישה מכובדת וטהורה.

¹⁴¹ סורת מרים 1-15

¹⁴² סורת אל-עמראן 38-41

¹⁴³ סורת מרים 20

¹⁴⁴ סורת מרים 30

“כאשר ילדה אותה, אמרה: “ריבוני! ילדתי בת” – אך אללה יודע היטב מה היא ילדה – ואין הזכר כנקבה, “וקראתי לה מרים, אנא שמור עליה ועל צאצאיה מפני השטן הארור”. ריבונה קיבל את הבת ברצון וחסד, וגידל אותה בשפע ובטוב, והפקיד את זכריה (דודה, הנביא) לשמור עליה ולהיות אחראי לה. בכל פעם שביקר אותה זכריה במקום עבודתה לאללה, מצא מזון לידה. אמר: “הוי, מרים מניין לך זה? אמרה: זה מאללה. אללה מפרנס את מי שרוצה בלי חשבון”¹⁴⁵.

“ואת מרים בת עמרם, אשר שמרה על בתוליה, ואנו נשפנו לתוכה מרחנו, והיא האמינה בדבר ריבונה, ובספריו, הקדושים והייתה מן המאמינים האדוקים ביותר”¹⁴⁶, “ ומשום שהם כפרו באמת והוציאו דיבה חמורה על מרים (אמו של הנביא ישוע), ומשום שהם אמרו “אנו הרגנו את המשיח, ישוע בן מרים, שליח אללה.” אך הם לא הרגו אותו ולא צלבו אותו, ורק נדמה להם, אלה אשר נחלקו אודותיו מטילים בו ספק, ואולם אין הם יודעים עליו דבר, ורק אחר דמיון שווא נוטים הם, הן, הם לא באמת הרגו אותו”¹⁴⁷. שמה של מרים הוזכר בקוראן שלושים וארבע פעמים, ושמו של ישוע שלוש פעמים ושמה של אמו פעמיים, כך שמרים ובני משפחתה הוזכרו בקוראן שלושים ותשע פעמים, וזה כבוד גדול שלא זכה בו לא בן אדם ולא מלאך מלבד נביא האל מוחמד ששמו הוזכר קוראן יותר משמונים פעמים, וכמאה פעמים בהיותו נביא. הנשים בקוראן הוזכרו בשם בעיה ובשם משפחתן מלבד מרים שהוזכרה בשמה הפרטי, שמו של ישוע הוזכר בהקשר של אמו, שמה לא הוזכר כאילו הייתה אמה, אלא אישה חופשי וטהורה. גם שמו של ישוע וזכר בהקשר לאמו כי הייתה טהורה.

18. נשות הנביא: שמותיהן של נשות הנביא הוזכרו בקוראן בסורת אל-אחזאב, ואל-תחרים. אלוהים קרא לנביא שייתן לנשותיו את הזכות לבחור להות בחיי התענוגות, או שיישאר איתו גם אם יסבלו מחיי עוני ומהקשיים במלחמת הקודש. “הוי הנביא, אמור לנשותיך: אם אתן רוצות את חיי העולם הזה ותענוגותיו, בואו ואעניק לכן רכוש ואשלח אתכם בצורה הוגנת, ואולם אם בוחרות אתן באללה ובשליחו ובעולם הבא, הנה הכין אללה גמול כביר לצדיקות אשר בהן”¹⁴⁸. הן, נשות הנביא, בחרו להישאר איתו ולוותר על תענוגות החיים, ובכך להגיע לגן עדן. כך עאישה בחרה להיות עם הנביא כשהנביא שאל אותה ראשונה מבין נשותיו וכך הייתה הבחירה של נשות הנביא

¹⁴⁵ סורת אל-עמראן 36-37

¹⁴⁶ סורת א-תחרים 12

¹⁴⁷ סורת א-ניסא 156-157

¹⁴⁸ סורת אל-אחזאב 28-29

האחרות. בקוראן מספרים שאלוהים הורה להן שייבחרו בדרך הנכונה ויהוו דוגמה לנשים המוסלמיות והאמינו שיישארו בבתיהן ולא יקשו את עצמן כמו הנשים בתקופת הבורות ושיתפללו לאלוהים ויתנו מהרכוש את הזכאה, וכך לא יהיו טמאות אלא נשים טהורות. "הוי נשות הנביא ! אם יוכח שאחת מכן עברה עבירה מבישה (זנות), עונשה יוכפל ואין קל מזה לאללה. אבל אם יוכח שהיא מסורה לאללה ולשליחו ועושה את הטוב, יהיה גמולה כפול (בעולם הבא), עבורה הכנו פרנסה שופעת. הוי נשות הנביא ! אין אתן כשאר הנשים. אם את אללה אתן יראות, אל תדברנה בקלות- דעת, לבל יתעורר חשקו של זה אשר חולי בלבו. לכן דברנה בצורה נאותה. שבו ונחו בבתיכן, ואל התהדרו כהתהדרות ימי הבערות הראשונה. קיימו את התפילה ותנו זכאת, והישמעו לאללה ולשליחו, כי אללה רוצה להעביר מעליכם, אנשי בית הנביא, את הטומאה ולטהר אתכם לחלוטין. וזכורנה את אותות אללה ואת החכמה אשר נקראות בבתיכן, כי אללה בקי ויודע הכול"¹⁴⁹. אלוהים ציווה על נשות הנביא שבצאתן מהבית יכסו את גופן, כדי שהחולים בלבבם לא יפגעו בהן. "הוי הנביא, אמור לנשותיך ולבנותיך ולנשות המאמינים, כי עלייה להתכסות בגלימותיהן, בכך ייטיבו להכיר ולא יפגעו בהן ואללה הוא הסלחן והרחום"¹⁵⁰. בקוראן נאמר בכל מה קשור למתן כבוד לנשות הנביא איך לדבר איתן ולהיכנס לבתיהן, מותר למאמינים להיכנס אל בתי הנביא כתנאי שירשו לעשות זאת אם יוזמנו לארוחה הם חייבים להגיע בזמן, וברגע שיסיימו את ארוחתם, חייבים לצאת מהבית של הנביא ולא להמשיך לשבת בבית הנביא כי אולי הנביא לא יהיה חפץ בכך רק שהוא נמנע מלבקש מהם ללכת. ואם אחד מהמאמינים יגיע לבית הנביא וירצה להתייעץ עם אחת מנשותיו, הוא יעשה זאת מאחורי קיר מפריד. אלוהים אוסר על המאמינים להתייחד עם נשות הנביא לאחר מותו ושלאף אחד אין הזכות למלא את מקומו. " הוי הנביא ! הנה אנו מרשים לך את נשותיך אשר שילמת להן את דמי המוהר והנשים אשר בבעלותך אשר נתן לך אללה משלל המלחמות, וכן את בנות דודיך ודודותיך מצד האב והאם שהיגרו עמך, וכל אישה מאמינה המעניקה עצמה לנביא, אם ירצה הנביא להתחתן עמה. זכות זו תיוחד רק לך מכל המאמינים שאת זכויותיהם ביחס לנשותיהם והנשים אשר בבעלותם כבר קבענו להם. זאת למען לא יוטל בך דופי, כי אללה הוא סולח ורחום. דחה מעליך כל אחת מהן שתרצה, אסוף אליך את אשר תרצה, וכן לא יהיה בך דופי אם תבקש את קרבתה של אחת שדחית קודם. זו הדרך

¹⁴⁹ סורת אל-אחזאב 34-30

¹⁵⁰ סורת אל-אחזאב 59

הטובה ביותר, כדי שכולן תשבענה רצון במה שתתן להן ולא תצטערנה. אללה יודע מה שבלבבותיכם כי הוא הכול יודע ומתון. אין נשים אחרות מורשות לך אחרי זה, ולא תוכל להחליף בהן אישה מנשותיך אפילו אם מצאו חן בעיניך, פרס לאלה אשר בבעלותך, כי אללה היודע על כל דבר¹⁵¹. אלוהים אמר " הוי, הנביא! מדוע אתה אוסר על עצמך את מה שהרשה לך אללה? ואללה הוא הסלחן הרחמן! אללה כבר קבע לכם את הדרך שבה תוכלו להתיר את שבועתכם. ואללה הוא זה השומר עליכם, והוא החכם ביותר אשר יודע הכול. וכאשר סיפר הנביא סוד לאחת מנשותיו, אך היא לא שמרה על כך בסוד, ואללה חשף את זה בפני הנביא. הודיע לה חלק מזה ונמנע מלהגיד לה את השאר. וכאשר הוא סיפר לה את זה, היא אמרה: "מי גילה לך זאת?" והוא אמר: "גילה לי זה אשר יודע הכול ומודע לכול". אם תתחרטו שתיכן(שתי הנשים) בכנות אל אללה, זה הכי טוב, מפני שהלב שלכן כבר סטה מהדרך. אך אם תזממו שתיכן לצאת נגדו, אז דעו שאללה הוא השומר עליו, והמלאך גבריאל, והצדיקים ביותר שבין המאמינים, והמלאכים, כולם יעזרו לו. ייתכן שאם הוא יתגרש מכן, יעניק לו ריבונו נשים טובות מכן, מוסלמיות, מאמינות, אדוקות, מבקשות סליחה, עובדות (את אללה), צמות, רווקות ובתולות¹⁵².

19. עאישה: היא אם המאמינים, בתו של אבו בכר הצדיק, אשתו המועדפת מבין נשות הנביא התחתן איתה כשהיא בגיל תשע, את הסכם הנישואין הנביא ערך במכה שנתיים לפני ההגירה, ארבע שנים אחרי ההגירה הוא בנה במכה את עיר אל-מדינה. באחד ממסעות הנביא קרה שהיא אחרה בהצטרפותה לשיירה והכופרים הפיצו שמועות שהיא עשתה מעשה זנות, היא הייתה מודאגת ועצובה שאלוהים הוריד פסוקים המוכיחים את חפותה. מוטב שנספר על מהלך חייה כפי שהיא סיפרה. והיא מספרת: כשהנביא התכוון לנסיעה הוא הטיל מטבע בין נשותיו ומי שזכתה הצטרפה אליו. הייתי יושבת איתו בכרכרה ובסוף מסעו הוא חזר לאל-מדינה והייתי חולה. האנשים דיברו עלי רעות, והנביא, בניגוד להרגלו, לא התייחס לטענות שלי. אמרתי שאני חולה, הלכתי אל הוריי, והתלוננתי בפניהם שאנשים מדברים עלי רעות והם הרגיעו אותי ואמרו "כך יעשה ויאמר על האישה האהובה של הנביא". עברתי את הלילה בוכה ודומעת, הנביא קרא לעלי בן אבוטלב ואוסמה בן זיד, ושאל אותם על מצב משפחתו ועל מבי. אוסמה אמר לנביא שאני חפה מכל מה שנאמר עלי. עלי אמר לנביא שהו הנביא ושיש נשים רבות מלבד עאישה. הוא ביקש מהנביא

¹⁵¹ סורת אל-אחזאב 50-52

¹⁵² סורת א-תחרים 1-5

שיקרא למשרתת שתאמר לו את האמת, והיא אמרה לו שהיא לא ראתה שעאישה עשתה מעשה חטא. הנביא, בעומד על בית המגד אמר בדרשתו "כל מה שידעתי על משפחתי ואשתי הם דברים טובים, לא היה מקרה שאיש יכנס לביתה של עאישה בלי שאני אהיה איתו, אנשי עדתו של הנביא ביקשו את רשותו להרוג את מי שדיבר רעות על אשתו ם הוא שייך לעד של אלחזרג' או לכל עדה אחרת, והייתה מהומה במסגד והנביא הרגיע את כולם. אני בחברת הוריי, בכיתי ודמעתי ולא יכולתי לישון. אישה מהאנסאר הגיעה וישבה איתי והתחילה לבכות יחד איתי. הנביא נכנס לחדרנו , קרא שלום על כולם וישב בצד. ובמשך חודש הוא לא התייחס אלי. הנביא שב ואמר "סיפרו לי סיפורים, אם את לא עשית חטאים, אלוהים יורדי מעלייך כל אשמה, ואם עשית מעשה חטא, תבקשי את סליחת אלוהים, והוא ימחל על חטאיך, כך אלוהים מוחל לאדם שחוטא ומודה באשמה. ביקשתי מהוריי שיענו לנביא והם סירבו ואני בסך הכל ילדה קטנה, לא קראתי אלא מעט בספרו של אלוהים. קמתי ואמרתי "אני חפה מכל חטא, אלוהים יודע את האמת, וכפי שאמר יוסף: אך עלי להיות סבלן, ואללה יעזור לי על אשר תיארתם לי"¹⁵³. הלכתי ושכבתי על מיטתי, קיוויתי שהמלאך ירד אל הנביא בשנתו ויגיד לו את האמת. הנביא ישן כשהוא קודם מחום, התעורר וגופו היה מלא זעה. הוא אמר "עאישה, אני מבשר לך שאלוהים הוריד מעלייך כל אשמה, אמי בקשה שאלך אל הביא ואני אמרתי שלא אלך אליו ולא אודה לו, אני מודה רק לאלוהים שאמר שאני חפה מכל חטא. "אז הועמדו המאמינים בניסיון, ועברו זעזוע קשה"¹⁵⁴. אבו בכר שידע שאלוהים השיל מעליה כל אשמה, אמר , מהיום הולאה לא אעזור לאבן מוסטאח, אז ירד הפסוק "אל ישבעו שר קיבלו ברכה ורכוש, להפסיק במתן זרה לקרובי משפחה ונוקקים ומהגרים לשם אללה, כי מוטב למחול ולסלוח להם, האם אין אתם רוצים שאללה יסלח לכם? כי אללה הסלחן והרחום"¹⁵⁵. אבו בכר אמר "אבקש שאלוהים ימחל לי" והוא המשיך במתן עזרה לאבן מוסטאח. הנביא שאל את דעתה של אשתו זינב בכל הנאמר, והיא אמר "רק דברים טובים ראיתי ושמעתי על עאישה". "אלה אשר העלילו את עלילת השקר (על כבוד עאישה אשת הנביא) הם קבוצה מזערית בינכם. אל תחשבו כי הדבר הזה רע לכם, כי רק לטוב יהיה לכם. לכל אחד מהם חלקו במה שעשה מן החטא. והאשם העיקרי צפוי לעונש חמור. הלא יאה יותר, כאשר שמעו

¹⁵³ המילים נאמרו בסורת יוסף פסוק 18 על ידי יעקוב, אך עאישה אמרה בטעות יוסף.

¹⁵⁴ סורת אל-אחזאב 11

¹⁵⁵ סורת א-נור 22

אותה (עלילת השקר), שיחשבו המאמינים והמאמינות אלה על אלה רק טוב, ושיאמרו: "זהו שקר ברור!"? היו חייבים להביא, מוציאיי הדיבה, ארבעה עדים על כך, ומשלא הביאו עדים לכך, אלה אצל אללה הם המשקרים. ולולא חסד אללה ורחמיו עליכם, בעולם הזה ובעולם הבא, היה פוגע בכם בגלל עלילתכם השקרית עונש עצום. הנה לשונותיכם מסרו ופיותיכם אמרו את אשר לא הייתה לכם כל ידיעה עליו. אתם חשבתם כי עניין קל הוא, אך הוא אצל אללה דבר עצום. ולולא כי שמעתם על כך אמרתם: "אסור לנו אפילו לדבר על זה. ישתבח שמך! זוהי עלילת שקר עצומה". אללה מזהיר אתכם לבל תשובו על מעשה כזה לעולם, אם אכן מאמינים אתם. ומבהיר אללה לכם את האותות, כי הוא היודע והחכם. אכן, אלה המשתוקקים, כי שמועת התועבה תתפשט בין אלה אשר האמינו, להם עונש כואב בעולם הזה ובעולם הבא, כי אללה יודע מה שאינכם יודעים. ולולא העניק אללה לכם את חסדו ורחמיו(כי אז תוענשו), כי אללה אכן הוא החומל והרחום. הוי, אלה אשר האמינו! אל תצייתו לשטן. כי כל המציית לשטן, הן הוא מצווה על מעשים מתועבים ופסולים. ולולא חסדי אללה ורחמיו עליכם לא היה אף אחד מכם נשאר טהור אמונה, אולם אללה מסהר את אשר ירצה והוא אללה הכול שומע והכול יודע. אל יישבעו אשר קיבלו ברכה ורכוש (מאללה), להפסיק במתן עזרה לקרובי המשפחה והנוקמים והמהגרים לשם אללה, כי מוסב למחול ולסלוח להם. האם אין אתם רוצים שאללה יסלח לכם? כי אללה הסלחן והרחום. אכן אלה המוציאים דיבה על נשים נשואות, תמימות ומאמינות יקוללו בעולם-הזה ובעולם-הבא, וייענשו עונש כבד. ביום שבו לשונותיהם, ידיהם ורגליהם יעידו על אשר עשו. ביום ההוא ייתן להם אללה בצדק את ההולם אותם, ואז יידעו כי אללה הוא הצדק הבהיר¹⁵⁶.

20. זינב בתו של ג'חש: הא אם המאמינים, בתו של ג'חש, אמה היא אומאמה בתו של עבד אל-מוטליב, דודתו של הנביא. כינויה אום אלחכם, היא הייתה נשואה לזיד בן חארתה שרצה ללמד אותה את ספר אלוהים ומסורת הנביא. היא התנגדה לנשיאה מזיד כי התייחסה לעצמה אחת מבנות קורייש, ובעלת ייחוס רב, הנביא הוא שבחר אותה שתהיה לאשתו של זיד, גם אחיה התנגד לכך, היא הלכה אל הנביא ואמר שלעולם לא תתחתן איתו, עם זיד, והנביא אמר לה שזיד אינו אחד העבדים ומוצאו מבנו ער. ואז ירד הפסוק "כאשר אללה ושליחו פסוקים ככל עניין שהוא, אין הברירה נתונה בידו של אף מאמין או מאמינה להחליט בעניין זה, כל שמפר את דברי אללה

ושליחו, הריהו תועה תעייה ברורה".¹⁵⁷ היא התחנתה, כי רצה להישמע לרצונו של אללה והנביא. היו סיפורם על חתונתה של זינב. על פי סיפורו של אלטברי: הנביא הגיע אל ביתו של זיד ושאל עליו ושתו זינב יצאה אליו ואמרה שהוא יאנו נמצא בבית וביקשה מהנביא להיכנס לבית רק שהנביא סירב לבקשתה, ליבו של הנביא נכמר אליה רק שהנביא הלך בחזרה ובדרכו דיבר אל עצמו במילים לא ברורות, אבל הוא אמר, ישתבח אלוהים, שיסיר כל כוונה רעה מליבי, ובחזרתו של זיד לביתו ואשתו סיפרה על בואו של הנביא לביתה, שאל אותה, למה, היא לא הזמינה אותו להיכנס היא אמרה לו שהיא אכן הזמינה אותו, אך הוא סירב, היא אמרה, ששמעה את הנביא מדבר במילים לא ברורות. זיד הלך אל הנביא ואמר למה לא נכנסת לביתי, אם זינב מוצאת חן בעיניך, אני אפרד ממנה. והנביא אמר לו, החזק באשתך, וירא את אללה. כי הנביא ראה לק ממערומי גופה, כי לא הספיק להתלבש, לאחר מכן זיד נפרד מזינב. ובעוד הנביא יושב יחד עם אשתו עאישה, הוא חיך ואמר "מי מכם לך אל זינב, ויבשר לא שאלוהים בחר בה שתהיה אשתי?". הכופרים סיפרו על חתונתו של הנביא לזינב סיפורים שקריים, והפלא הוא שגם חלק מהמוסלמים מאמינים לסיפורים. מספר דוקטור זאהר: הנביא הגיע לביתה של זינב וראה אותה יושבת בחדרה ואמר "ברוך אלוהים, בורא האור, הטוב בבוראים". היא סיפרה לבעלה, זיד, על בואו של הנביא, וזיד אמר לה אם הנביא מצא חן בעיניך, אתגרש ממנך ותחתני עם הנביא, והיא אמרה שיא חוששת שאם תתגרש הנביא לא יתחתן איתה. זיד הלך אל הנביא ואמר לו שברצונו להתגרש מזינב, והנביא אמר ו "החזק באשתך, וירא את אללה" הפלא הוא שחלק מהאימאמים מספרים אותם סיפורים שקריים. הדוקטור דוחה מכל וכל את סיפורי השקר שנאמרו על הנביא ואומר שהנביא התחתן עם זנב לפי השריעה, כך רצה אלוהים, ולא כי הנביא ראה אותה בבית בעלה, והיא מצאה חן בעיניו והוא התחתן איתה בעודה נשואה לזיד. "אמור, כן אני רק בן אדם כמוכם, שנגלה אלי שאכן האלוה שלכם הוא אלוה אחד, ומי שהיה מקווה לפגוש את ריבוני, אז חייב לעשות את הטוב ולעבוד את ריבונו, ולא לצרף לו אף שותף"¹⁵⁸. זאת הייתה בחירתו של הנביא, שזיד בן חארת'ה יתחתן עם זינב בתו של ג'וש. זינב ואחיה התנגדו שהיא תתחתן עם זיד כי מבני האשם ומבני קוראיש ואילו הוא עבד ששירת את הנביא עד שהנביא שיחרר אותו מעבדותו והתייחס אליו כאל בנו, האמת שזייד היה ערבי שכמה ערבים שבו אותו ומכרו אותו

¹⁵⁷ סורת אל-אחזאב 36

¹⁵⁸ סורת אל-כהף 110

בתור עבד, ומה שקה אותו היה חדיג'ה בת חוויליד אשתו של הנביא והיא נתנה אותו לנביא. הבא
אמר שחתונתו של זינב עם זיד לא הייתה בחירתו אלא בחירת אלוהים " הוי אלה אשר האמינו!
אסור לכם להיכנס אל בתי הנביא, אלא אם הוזמנתם אל האוכל, ואל תבואו לפני המועד למען לא
תחכו. רק כשתיקראו היכנסו, ואחרי שתאכלו התפזרו מבלי להתמהמה לשם שיחה. כי אכן זה
מציק לנביא, אך הוא מתבייש להגיד לכם. אך אללה לא יבוש מהצדק. וכאשר אתם שואלים
(מנשות הנביא) חפץ כלשהו, עשו זאת מאחורי חוצץ, זה יותר טהור ללבבותיכם וללבבותיהן.
אסור לכם להציק לשליח אללה, ולעולם אל לכם לשאת את נשותיו אחריו, כי הדבר אצל אללה
אדיר"¹⁵⁹. הנביא התחתן עם זינב ובכך ביטל אלוהים את האיסור להתחתן עם אישה גרושה או
אלמנה, זינב הייתה מאושרת בנשואיה לנביא, שפיצה אותה על החיים העכורים בחברת זיד, היא
הייתה גאה בנישואיה כשאמרה לנשות הנביא: המשפחות שלכן הן שחיתנו אתכן ואני אלוהים
חיתן אותי. " כאשר אללה ושליחו פוסקים בכל עניין שהוא, אין הברירה נתונה בידו של אף מאמין
או מאמינה להחליט בעניין זה. כל מי שמפר את דברי אללה ושליחו הריהו תועה תעייה ברורה.
אמרת לאיש אשר אללה העניק לו חסד, ואשר אף אתה הענקת לו חסד, "החזק באשתך וירא את
אללה". והסתרת בלבך את אשר אללה יודע. אתה פוחד מפני הבריות, אבל אללה ראוי יותר כי
תפחד מפניו. לאחר שהתייחד זיד עמה, חיתנו אותה לך, למען שלא יובכו המאמינים לשאת את
גרושות בניהם המאומצים אם התייחדו עמן. כך נתקיים אשר גזר אללה. אין כל דופי בנביא על
קיימו את צווי אללה, כך הייתה דרכו של אללה עם אלה אשר חלפו לפני כן. דבר אללה תמיד
מתקיים ומוחלט. אלה אשר יודיעו את המסרים אשר שלח ריבונם, ויראו אותו ולא יראו אחד
מלבד אללה. די באללה לעשיית החשבון. לא היה מוחמד אב לאיש מכם, כי אם שליח אללה
וחותם הנביאים, ואללה יודע כל דבר"¹⁶⁰.

21. אום חביבה: "יתכן שאללה ייצור ידידות ביניכם לבין אויביכם, מפני שאללה הוא כל יכול, ואללה
סלחן ורחמן". על פי אבי סאלח שאבן עבאס אמר שפסוק זה ירד שהנביא התחתן עם חביבה,
שנקרא גם רמלה, בתו של אבו סופיאן. חביבה אמרה: ראיתי בחלומי את בלי עבד-אללה בן ג'חש
צורתו הייתה מעוותת, פחדתי. בבוקר אמר לי בעלי שהוא הגע למסקנה שהנצרות היא הטובה
בדתות. סיפרתי לו על חלומי, והוא המשיך לשנות יין עד שנפטר. ראיתי בחלומי שאני מתחתנת

¹⁵⁹ סורת אל-אחזאב 53
¹⁶⁰ סורת אל-אחזאב 36-40

עם הנביא, ובתום תקופת ההמתנה, שליחו של המלך אלנג'אשי הגיע אלי ואמר לי שהמלך מבשר לך שתתחתני עם הנביא, ואני הטלתי את המשימה על חאלד בן סעיד שיהיה אחרי עלי, נתתי לו עגילים של כסף וטבעות שהיו באצבעות כף רגלו כי שמחתי לבשורה. אלנג'אשי קרא למוסלמים ונשא בפניהם דרשה בה הוא אומר "ישתבח שמו של אלוהים העוזז והשולט, אני מכיר באלוהים האחד שאין זולתו, ושמוחמד הוא עבדו ושליחו, כך אלוהים בישר למרים בבנה ישוע. הנביא ביקש ממני שאחתן אותו עם אום חביבה, ואני נעניתי לבקשתו ונתתי ארבע מאות דינרים בתור מוהר לחאלד אבן סעיד. אנשים לאחר הדרשה רצו ללכת לבתיהם, שאלנג'אשי בקש תמהם לחכות כי בנסיבות אלה תוגש להם ארוחה, וזה לפי מסורת הנביא. הם אכלו והתפזרו. הלכתי בדרכו של מוחמד. התאסלמתי, והנביא ציווה על נשותיו ככל הבשמים שיש להן.

22. בנות הנביא: אשתו הראשונה של הנביא ילדה לו שמונה ילדים, אלקסם, אלטייב, עבד-אללה, זינב, רקיה, אלטאהר, אום כולתום, ופאטמה. היה לו עוד ילד, שמו אברהם, שילדה אשתו מריה הקופטית. ילדיו הזכרים נפטרו בילדותם ובנותיו חיו עד אחר שליחותו. אלוהים הזכיר את בנות הנביא קוראן "הוי הנביא, אמור לנשותיך ולבנותיך ונשות המאמינים כי עליהן להתכסות בגלימותיהן. כך ייטיבו להכיר ולא יפגעו בהן, ואללה הוא הסלחן והרחום"¹⁶¹.

פרק שישי – פסוקים בהם הוזכרו הנשים

על פי המספרים והמפרשים ירדו פסוקים באשר לנשום שנזכיר בהמשך את שמותיהן.

”אל תתחתנו עם משתפות (עבודה זרה) עד אשר תהיינה מאמינות, כי אישה מאמינה טובה היא ממשתפת (עבודה זרה), ולו מצאה חן בעיניכם. ואל תתחתנו למשתפים (עבודה זרה) עד אשר יהיו מאמינים, ואיש מאמין טוב ממשתף (עבודה זרה) גם אם הוא מצא חן בעיניכם. אלה קוראים אל האש, ואילו אללה קורא אל גן העדן ולזכות במחילה ברשותו. כך, מבהיר אללה את האותות לאנשים למען יזכרו”¹⁶².

לעבד-אללה בן רואחה הייתה משרתתה שחורה, הוא כעס עליה והיכה אותה. הלך לנביא ויספר לו ואמר שהיא האמה הייתה צמה ומתפללת ועושה רחצה ומאמינה באלוהים ובך שתה נביאו. האיש שחרר אותה מעבודתה והתחתן איתה, אנשים דיברו עליו שהוא התייחד עם אמתו, בקשר זה ירד הפסוק ”אפשר לגרש אותה אישה פעמיים, אך, בפעם השלישית יוחלט סופית אם להחזיק באישה זו בחסד, או לשלחה (לגרשה) סופית בכבוד. בגירושין סופיים אסור לבעל לבקש איזה שהוא דבר ממה שניתן לה (לגרשותו כמוהר), אלא אם כן, יחששו השניים כי לא יוכלו לעמוד בגבולות אשר ציווה אללה. ואם חששתם שלא יוכלו השניים לעמוד בגבולות אשר ציווה אללה, לא יהיה על שניהם עוון אם תפדה האישה את עצמה מהנישואין על-ידי השבת חלק ממה (מהמוהר) שניתן לה. אלה הגבולות שציווה אללה, ואל לכם לעבור את הגבולות, כי כל העוברים על גבולות אללה הם המקפחים”.

אשתו של ת'אבת בן קיס הגיעה לנביא ואמרה לו שבעלה מתנהג אליה יפה, רק שהיא שונאת את מי שכופר באסלאם, והנביא גירש אותה מבעלה פעם אחת. בסיפור אחר שהיא הגיעה אל הנביא וסיפרה לו שהיא ובעלה לא בראש אחד, שהיא ראתה אותו בצורת אדם גמד ובמכוער. הבעל אמר שהוא נתן לה את רוב כספו, והאישה אמרה שתיתן לו, אם ירצה, כס רב ממה שניתן לה, והנביא הורה להם להיפרד. עאישה מספרת שהיה נהוג שהבעל יתגרש מאשתו פעם או פעמיים או מאה פעמים, והיא בתום תקופת ההמתנה חוזרת אליו, והפסוק ירד מהשמיים ”אפשר לגרש את האישה פעמיים, אז או להחזיקה בחסד או לגרשה בכבוד. ואם יגרשה בפעם השלישית, לא תהיה מורשית לו, עד אשר תינשא לבעל אחר, ואם

¹⁶² סורת אל-בקה 221

הבעל החדש יגרש אותה, לא יהיה חטא על השניים. אדם יתחתנו שוב, אם סבורים הם כי יקיימו את גבולות אללה, אלה הם הגבולות אשר קבע, אללה ואשר מבהיר לבעלי דעת¹⁶³.

האימאם אחמד מספר את סיפורו של עבד-אללה בן עמרו: בתקופתו של הנביא, אישה גנבה, ואלה שגנבה מהם הגיעו אל הנביא ואמרו שהאישה גנבה מהם. בני עדתה ביקשו להחזיר את הגניבה ולפצות את הגנב, רק שהנביא אמר: תקטעו את ידה.

אמרו בני עדתה, נפצה את הגנב בחמש מאות דינרים, והנביא היה בשלו, לקטוע את ידה, וכך קטעו את ידה הימנית. והאישה שאלה את הנביא אם ישנה דרך שתכפר ע לחטאה, והנביא אמר שכן, כי את האישה לאחר שכיפרת על חטאך, תהיה חפה מפשע כביום היוולדך. גם אישה ששכרה רכוש והיא לא החזירה אותו והכחישה את המעשה, הנביא ציווה לקטוע את ידה. אמרתי שאולי השכרת האישה והכשתה אינם מחייבים את קטיעת ידה, רק בכל זאת היא מואשמת בגניבה ויש לקטוע את ידה. אישה שזנתה ואישה שזנתה ואישה שזנתה איתו רצה להתחתן איתה, ובשל כך ירד הפסוק שמשמעותו: העושה מעשה זנות, יכול להתחתן רק עם זונה או כופרת. עמרו בן שועיב לפי הסיפור של אביו וסביו על איש אחד שהגיע לאחת החומות במכה, פגש אישה שפיתתה אותו והאיש אמר שאלוהים אסר את הזנות. קראה לאנשיה ורדפו אחרי האיש שרץ והתחבא במערה, אנשיה של האיש לא יכלו לזהות אותו ועשו את צרכיהם על איש אחר, ועל כך ירד הפסוק שרק הזונה מתייחד עם אישה זונה או כופרת. אללה אמר "33 ואלה מכם אשר אין להם כל אמצעים להינשא, עליהם לכבוש את יצרם עד שיעניק להם אללה בחסדו אמצעים. העבדים אשר בבעלותכם, אם ירצו לשחרר את עצמם, כתבו להם את תנאי השחרור, אם יודעים אתם כי הם ישרים והעניקו להם מרכוש אללה אשר העניק לכם. אל תכפו על אומתכם את הזנות, אם ירצו להישאר צנועות, בבקשכם להפיק את רווח העולם הזה. אך אם הן הוכרחו לזנות, אללה יסלח להן, כי הוא הסולח והרחום"¹⁶⁴.

לעבד-אללה בן אביב סלול הייתה משרתת שהכריח אותה לעסוק בזנות, ועל כך ירד הפסוק אל תכפו על אמותכם את הזנות. אלוהים אמר " ואמור למאמינות שינמיכו את המבטים שלהן וישמרו על צניעותן, ולא לחשוף את קישוטיהן מלבד העלה מהם מטבעו, ויכסו ברעלוותיהן את חזותיהן. ולא יחשפו את

¹⁶³ סורת אל-בקרה 230

¹⁶⁴ סורת אל-נור 33

קישוטיהן אלא בפני בעליהן או אבותיהן או אבות בעליהן או בני בעליהן או אחיהן או בני אחיהן או בני אחיותיהן או נשיהן או אשר בבעלותן, או עבדיהן(הזקנים) מחוסרי כוח גברא, או ילדים שאינם מבחינים בענייני מין, ואל להן לחבוט ברגליהן על האדמה למען יודע מה שהן מסתירות מקישוטיהן. בקשו כולכם סליחה מאללה, אתם המאמינים, למען תהיו מצליחים¹⁶⁵ וגם " הוי, אלה אשר האמינו! על משרתיכם וילדיכם שלא בגרו לבקש רשות להיכנס אליכם בשלוש עתים כול יום: לפני תפילת השחר, בשעת הצהרים בהסירכם את בגדיכם לשעת המנוחה, ולאחר תפילת הלילה. אלה שלוש הזדמנויות עבורכם לפרטיות. אך, אין בזה חטא אם ייכנסו אליכם בלי בקשת רשות בשעות אחרות. כך יבהיר לכם אללה את אותותיו והוא היודע כול והחכם¹⁶⁶. בן חיאן מספרף איש מבני אל-אנסאר ואשתו אסמאא הגישו לנביא אוכל והאנשים כנסו לבית הנביא ללא רשות, ואסמאא אמרה לנביא שמעשה המבקרים הוא מעשה מכוער, ועל כך ירד הפסוק "תבקשו רשות לפני שאתם נכנסים" ואסמאא דיברה עם הנביא בהקשר של הנשים שנכנסות ומראות את קישוטיהן וחזיהן. אללה אמר " אך בין האנשים יש גם כאלה אשר מבזבזים את זמנם בדיבורי סרק והבל, אך ורק על מנת להסיט אנשים משביל אללה, ובלו לדעת הם מזלזלים בו. אך לאלה צפוי להם עונש משפיל¹⁶⁷, וגם "הוי הנביא! הנה אנו מרשים לך את נשותיך אשר שילמת להן את דמי המוהר והנשים אשר בבעלותך אשר נתן לך אללה משלל המלחמות, וכן את בנות דודיך ודודותיך מצד האב והאם שהיגרו עמך, וכל אישה מאמינה המעניקה עצמה לנביא, אם ירצה הנביא להתחתן עמה. זכות זו תיוחד רק לך מכל המאמינים שאת זכויותיהם ביחס לנשותיהם והנשים אשר בבעלותם כבר קבענו להם. זאת למען לא יוטל בך דופי, כי אללה הוא סולח ורחום¹⁶⁸.

אום סלמה פנתה לנביא ושאלה "נבא האל, אני שומעת שבקוראן מזכירים את הגברים ולא מזכירים את הנשים", ואז ירד הפסוק " אךן המוסלמים והמוסלמיות, והמאמינים והמאמינות, והאדוקים והאדוקות, ודוברי הצדק ודוברות הצדק, ובעלי הסבלנות ובעלות הסבלנות, והענווים והענווה, ונותני הצדקה ונותנות הצדקה, והצמים והצמות, השומרים על טהרת ערוותם והשומרות עליה, והמרבים להזכיר את אללה והמרבות להזכירו(את אללה) - הבטיח להם אללה סליחת חטאים וגמול אדיר¹⁶⁹. אסמאא בתו של אבו בכר שאלה את הנביא אם מותר לה לבקר את אמה שהזמינה אותה. הנביא אמר כן, ולאחר מכן

¹⁶⁵ סורת א-נור 31

¹⁶⁶ סורת א-נור 58.

¹⁶⁷ לוקמאן 6

¹⁶⁸ אל-אחזאב 50

¹⁶⁹ סורת אל-אחזאב 35

ירד הפסוק " הוא אינו אוסר עליכם להתנהג בהגינות ובצדק עם אלה שלא נלחמו בכם בגלל דתכם ולא גירשו אתכם מבתיכם. אללה אוהב את הנוהגים בצדק"¹⁷⁰.

עבד-אללה בן אלזובייר מספר, קתילה היגעה לבתה סמאא בתו של אבו בכר, אבי אסמאא התגרש מאמה בתקופת הנבערות, ואסמאא לא רצתה לקבל את פניה בקשה מעאישה לשאול את הנביא על דעתו וכך ירד הפסוק שהזכרנו קודם שמותר, לכם לבקר את קרוביכם, כל עוד הם לא נלחמים נגד הדת. אלוהים אומר: " הוי אלה אשר האמינו! כאשר המאמינות מגיעות אליכם כמהגרות, העמידו אותן למבחן. אללה מכיר היסב את אמונתן. ואם תגלו שהן מאמינות, אל תשיבו אותן אל הכופרים. הן כבר אינן מורשות לכופרים, והכופרים אינם מורשים להן. החזירו לבעליהן את כל מה שהם שילמו להן (כמוהר). לא תהיו חוטאים אם תישאו את הנשים הללו לאחר שתשלמו את המגיע להן(המוהר). אל תמשיכו את קשר נישואיכם עם הכופרות. בקשו ששיבו את המוהר ששילמתם להן, כמו שהם זכאים לדרוש את המוהר ששילמו לנשותיהם המאמינות, שעזבו אותם. זה שיפוט אללה. אללה ישפוט בינכם, כי אללה יודע הכול והחכם. אם אישה מנשותיכם תערוק ותלך אל הכופרים, וניהלתם קרב נגדם, שלמו (מן השלל) לכל מי שהאישה שלו ערקה אל הכופרים את מלוא הסכום שהם הוציאו(כמוהר). ויראו את אללה אשר אתם בו מאמינים!¹⁷¹. אום כולתום בת עוקבה שעזבה את ביתה ואחיה עמאר ווליד הלכו אל הנביא ביקשו ממנו שיחזיר אותה לחיק המשפחה והנביא אמר שאין להחזיר אישה למשפחתה הכופרת ועל כך הפסוק שהזכרנו. נשות מבני קוראיש הכופרים הגיעו אל הנביא במאמינות, בימי מערכת אלחודייביה, והוא קיבל את פניו כך הדברים מוזכרים בפסוק. כך עומר התגרש בזמנו משתי נשים, אחת נישאה למועאווייה בן אבו סופיאן, והשניה לסופיאן בן אומיה. בפרק שמיוחד לזכויות הנשים שהוזכרו הפסוקים שירדו באשר לזכויותיה " הוי, אתה הנביא! כאשר המאמינות יבואו אליך להישבע אמונים, כי לא תעבודנה דבר מלבד אללה, ולא תגנבנה, ולא תנאפנה, ולא תהרוגנה את ילדיהן, ולא תעשינה מעשה נתעב בין ידיהן ובין רגליהן, ולא תמרודנה במה שאתה אומר להן שנכון ומקובל לעשות...קבל את שבועתן והתפלל לאללה שיסלח להן על חטאיהן, כי אללה הוא הסלחן והרחמן". האימאם אחמד מספר שאומאמה בת רקיקה אמר "את יחד עם כמה נשים להישבע אמונים לנביא, ביקשנו מהנביא שילחץ את ידינו והוא אמר: לא אלחץ ידי נשים, מה שאומר לאישה כאילו אמרתי למאה נשים. הסיפור אחר, הנביא אמר: אל תרמו את בעליכן, אחת מהן, אל הנביא ושאלה: ואם הם מרמים אותנו והנביא אמר, תיקחו את

¹⁷⁰ סורת אל-מומתחנה 8

¹⁷¹ אל מומתחנה 10-11

כספו ותינשאי עם אחד אחר. בסיפורו של אבן ג'ריר, שאבן אל עבאס סיפר שהנביא ציווה על עומר, שיאמר לנשים שהנביא משביע אותן, שלא יכפרו באלוהים, שחתכה את בטנו של חמזה שאל את הנביא "איך תקבל מעשים שעשינו אשר אותם מעשים לא תסכים לקבל מגברים והנביא אמר לעומר" תאמר להן, לא לגנוב, לא לעסוק בזנות, ולא להרוג את ילדיהן, ולא יבכו ויצעקו ויקרעו את בגדיהן במות אחד הקרובים כמו שהיה נהוג בתקופת טרום האסלאם". אלוהים אומר " (שבועה) באמצע הבוקר, ובלילה המאפיל. כי ריבונך לא זנח אותך, ולא סלד ממך, וחיי העולם הבא, אכן, עדיפים לך מחיי העולם הזה. וישפיע לך ריבונך מחסדיו עד שתחוש סיפוק. הלא היית יתום ונתן לך מחסה? והלא חיפשת את הצדק, והדריכך אליה? והלא היית דל, והפכך עשיר? לכן, אל תקפח את היתום, ואל תדחה מעליך את מבקש הנדבה, אך, אודות שפע ריבונך כלפיך הרבה לספר"¹⁷². זייד בן ארקם אומר, עברו כמה ימים והמלאך גבריא'ל לא ירד אל הנביא, אום ג'מיל, אשתו של אבו להב, אמרה "כנראה שחברו של הנביא נטש אותו. ובאותו רגע ירדה סורת "אל-דוחא" באותו זמן גם חדיג'ה הייתה ודאגת כמוהו כמו אשתו של אבו להב, ר שאשתו של אבו להב אמר את הדברים מתוך צורת עין וחדיג'ה אמרה מתוך כאב.

זאת ועוד...

¹⁷² סורת א-דוחא 1-11.

זה כל מה שיכולתי לספר על הנשים שהוזכרו בקוראן. עשיתי והתאמצתי לספר לכם, על דעותיהם של אנשים בספרי זה. עשיתי כל מאמץ להראות את האמת, כך הוא טבעי של אדם ששינה מאלוהים שיש בו את הכבוד והשלמות. סוף תפילתנו היא כלומר, ישתבח שמו ריבון העולמים.

יחיא עבד-אללה אל-מועלמי

נ.ב.

ספר זה הוא האחרון מבין הספרים שמדברים על כל שלבי חייה של האישה. מתקופת ילדותה, עד צעירותה, ועד שנהיתה לאשה נשואה ולאב. ועל מה שנכתב, בקוראן באשר לזכויות האישה וזכויותיה.

מוטב שכל צעירה וגברת וגבר ייקראו את הספר ושהספר יהיה בחזקת כל משפחה.

ספר זה מיועד לאשה ועל מה שנכתב עליה וגם למענה.